

jagvillhabostad.nu

UNGA OM BOSTADS- DISKRIMINERING

**HUR ÄR DET ATT VARA MELLAN 16 OCH 25 ÅR
PÅ BOSTADSMARKNADEN IDAG?**

UNGA OM BOSTADSDISKRIMINERING

Hur är det att vara mellan 16 och 25 år
på bostadsmarknaden idag?

av Emilia Åslund

Tryck: Sandstens

www.jagvillhabostad.nu
info@jagvillhabostad.nu
[@jagvillhabostad.nu](https://www.instagram.com/jagvillhabostad.nu)

INNEHÅLL

BAKGRUND TILL PROJEKTET
5

SAMMANFATTNING
8

DELTAGARE
11

HUR BOR UNGA SOM HAR DELTAGIT I PROJEKTET?
13

RESULTAT
17

ANDRA HINDER
32

UNGAS ÖNSKNINGAR OCH BEHOV
42

SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION
45

LÖSNINGAR OCH FÖRSLAG – EN LISTA
51

MOT EN RÄTTVIS BOSTADSMARKNAD
52

REFERENSLISTA
53

BAKGRUND TILL PROJEKTET

jagvillhabostad.nu har sett att ungas röster och erfarenheter ofta saknas i både diskussioner och representation i frågor som berör deras liv. Det gäller även diskussioner om bostadsmarknaden, bostadsbristen samt upplevelser av, och oro för, bostadsdiskriminering. Projektet 'Unga om bostadsdiskriminering' har därför haft som mål att sätta ungas röster i fokus. Genom att samla in berättelser och tankar från unga, i åldrarna 16-25, om deras erfarenheter av, och oro för diskriminering hoppas vi att fler kan ta del av ungas verklighet på bostadsmarknaden.

Bara att vara ung utgör ett hinder på bostadsmarknaden som den ser ut idag. jagvillhabostad.nu brukar beskriva det som att unga står inför de dubbla låsen, alltså att unga sällan har tillräckligt med kötid för att få hyresrätter samtidigt som de inte heller har tillräckligt mycket eget kapital för att köpa en bostad på egen hand. Att ha samlat ihop mycket kötid förutsätter att du ställt dig i kö tidigt. Snitttiden du behöver för att få en lägenhet i Göteborg och Stockholm är 7 år respektive 9 år¹. Detta gör det svårt för unga mellan 17-22 år att få ett förstahandskontrakt, det vill säga ett tryggt boende. Det är en av flera förklaringar till att unga bor kvar hemma allt längre idag. Att istället samla ihop till en kontantinsats tills man vill flytta hemifrån strax efter studenten är för de flesta omöjligt, särskilt då priserna på ägda bostäder generellt sett har gått upp i snabbare takt än lönerna.

Ungas upplevelser av de dubbla låsen i relation till resterande diskrimineringsgrunder är därför intressant för jagvillhabostad.nu att undersöka, för att få en ännu bättre bild av ungas situation, deras upplevelser av och oro för bostadsdiskriminering. Resultatet från projektet kommer att ligga till grund för jagvillhabostad.nu:s fortsatta arbete för att stå upp för ungas rätt till en trygg bostad genom att motverka och förebygga diskriminering av unga på bostadsmarknaden, samt sprida information om ungas situation till berörda aktörer och makthavare. Projektet är finansierat av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor - MUCF.

SYFTE

Projektet syftar till att ta fram fördjupad kunskap om och synliggöra hur unga upplever diskriminering på bostadsmarknaden i förhållande till resterande diskrimineringsgrunder, samt vilka lösningar unga vill se. Detta gäller både rädsla för att utsättas för diskriminering och upplevd indirekt eller direkt diskriminering.

GENOMFÖRANDE

Insamlandet av ungas tankar och erfarenheter skedde mellan 4 november 2024 och 18 juni 2025 genom workshops, intervjuer och en digital enkät. Från början var endast en digital enkät och fysiska workshops i Stockholm och Göteborg planerade tillvägagångssätt för insamlandet. För att möjliggöra bredare deltagande erbjöds även enskilda intervjuer, i person och via Google Meet.

¹ Enl. Boplat Väst & Stockholms bostadsförmedling.

Frågor vi har ställt oss;

Hur är det att vara ung på bostadsmarknaden idag i förhållande till diskrimineringsgrunderna?

Vad har unga för upplevelser av diskriminering på bostadsmarknaden idag?

Vad har unga för farhågor kring diskriminering på bostadsmarknaden och att hitta en bostad?

Vad leder dessa upplevelser och farhågor till för unga?

Vad anser unga behövs för att motverka och förebygga diskriminering på bostadsmarknaden, för just unga?

Vad önskar unga att se för lösningar samt vad har unga för behov?

Enkäten har genererat 120 enkätsvar. Enkäten har varit öppen för alla att svara på oavsett bostadsort. Majoriteten av de som har svarat på den har bott i Göteborg eller Stockholm. Totalt genomfördes workshops vid tre tillfällen med totalt nio deltagare. Ytterligare tre workshops var inplanerade men blev istället mer av en intervju då endast en person av de som anmält sig deltog. De räknas i rapporten som intervjuer. Totalt har det hållits 17 intervjuer, tio av dessa har skett online, varav en per mail, samt sju intervjuer har hållits i person.

Information om projektet samt anmälan har spridits i våra sociala kanaler såsom Instagram, LinkedIn och Facebook, både organiskt och genom annonser. Det har även funnits information om projektet och anmälan på vår hemsida. Vi har löpande under projekttiden informerat medlemmar via medlemsutskick. Projektledare har deltagit på kampanjbesök på universitet och gymnasieskolor under höst och vår för att rekrytera deltagare. Affisivering har gjorts i samband med kampanjbesök, även utanför dessa på universitet och andra mötesplatser för unga och unga vuxna, såsom fritidsgårdar. Ungdomsorganisationer och andra samverkanspartners har hjälpt till att sprida enkäten och affischer.

Alla som deltagit på workshop eller intervju har fått ett informationspaket i form av kontaktuppgifter till Diskrimineringsombudsmannen, diskrimineringsbyråer, Hyresgästföreningen samt information om hur en kan engagera sig i jagvillhabostad.nu. Deltagarna fick även vårt häfte som innehåller Egenmakt med bostadssökartips.

SAMARBETEN OCH REFERENSGRUPP

Personer och organisationer som deltagit i referensgrupp som stöttning under projektets gång var Carina Listerborn, professor och lektor vid institutionen för urbana studier samt fakulteten för kultur och samhälle vid Malmö universitet, ABF Göteborg, ABF Stockholm, Hyresgästföreningen, Diskrimineringsombudsmannen, Stockholms studentkår, Uppsala studentkår, Studentboet och Malmö Mot Diskriminering. Dialog har även förts med aktörer som möter unga mellan 16-25, såsom Ungdomsråd, fritidsgårdar och fältsekreterare.

SAMMANFATTNING

Gemensamt för nästintill samtliga deltagare i projektet är oron för hur svårt det är att komma in på bostadsmarknaden som ung idag. Höga hyror, bostadsbrist, långa bostadsköer och höga inkomstkrav nämnts som orsaker. I enkäten angav även 48 personer (46,6 %)² att de har en oro för att bli diskriminerade i framtiden. De flesta av de som deltagit på intervju eller workshop har också uttryckt en oro för att bli utsatta för diskriminering. Det anser vi på jagvillhabostad.nu är för många. Resultaten och svaren som samlats in i projektet går inte att generalisera då rapporten är baserad på 120 enkätsvar (inklusive fritextsvar från en tredjedel) samt svar från 26 deltagare som blivit intervjuade eller deltagit på workshop.

Att bli bortvald på grund av sin ålder är erfarenheter som deltagare i projektet beskriver. I enkäten har 15,8 % av deltagarna angett att de upplevt diskriminering på grund av sin ålder. Att vara ung anses av hyresvärdar vara synonymt med, särskilt på andrahandsmarknaden, sämre förmåga att betala hyra och att vara ansvarslös. Att inte hitta bostad alls på grund av sin ålder och de krav som ställs är en stor grund till oro för många.

Exempel på diskriminering till följd av fördomar kring etnicitet, bakgrund och/eller religion har framkommit och är av deltagarna särskilt tydliga bland hyresvärdar på andrahandsmarknaden. I enkäten svarade 12,5 % av deltagarna att de blivit utsatta för diskriminering till följd av sin etnicitet

eller bakgrund. Erfarenheter av rasistiska kommentarer från mäklare, bankpersonal och hyresvärdar har framkommit. Oro för att bli utsatt är även förekommande bland flera unga, främst när det kommer till att söka bostad, vid första kontakten eller mötet med potentiella hyresvärdar. Erfarenheter av diskriminering och negativ särbehandling inom andra samhällsområden gör att flera förväntar sig att även bli diskriminerade på bostadsmarknaden. Religion pekas särskilt ut som ett hinder för unga muslimer. Att bära hijab nämns som ett exempel som kan öka risken att bli bemött med fördomar.

I projektet har åtta personer med rörelsehinder och/eller andra funktionsnedsättningar delat med sig av erfarenheter av diskriminering, men framför allt uttryckt oro för att utsättas i framtiden. Ofta till följd av bristande tillgänglighet. Diskrimineringslagen gör undantag för bristande tillgänglighet inom bostadsområdet, vilket innebär att alla upplevelser deltagarna delat med sig av i laglig mening inte utgör diskriminering. Undantaget i lagen gör att bostadsägare, hyresvärdar och uthyrare får neka tillgänglighetsanpassning av bostäder. Det får stora konsekvenser för de som har behov av anpassningar, särskilt unga med rörelsehinder. Deras möjligheter att flytta till en egen bostad och att kunna välja var och vilken bostad är sämre än för de som inte har samma behov av anpassningar. Det har även beskrivits att vissa unga valt att inte tala om att de har

2 Totalt 120 enkätsvar. 17 personer i enkäten fick ej denna fråga då den lades till senare. 103 fick frågan, av dessa svarade 48 personer att upplevt en oro för att bli diskriminerade. Det motsvarar 46,6 %.

aktivitetsersättning till potentiella hyresvärdar av rädsla för att bli bortvalda.

Erfarenheter av könsdiskriminering framkommer hos 10 % av enkättagarna, och flera av dessa uppger en oro inför framtiden. Anmärkningsvärt är att flera personer i fritextsvar beskrivit upplevelser som kan ses som könsdiskriminering på bostadsmarknaden, trots att de inte kryssat i att de upplevt diskriminering utifrån kön. Berättelser om diskriminering på grund av kön förekommer främst på andrahandsmarknaden, där urvalet upplevs som godtyckligt och beroende på hyresvärdens personliga bedömning. Unga kvinnor beskriver till exempel att de sexualiseras. Detta, tillsammans med en allmän känsla av utsatthet som ung på bostadsmarknaden, skapar oro inför att hyra bostad av män. Samtidigt upplever vissa unga män att de nekas visningar eller inte prioriteras i urvalsprocessen, till exempel via plattformar som HomeQ, på grund av stereotypa föreställningar om att killar är stökigare än tjejer.

Diskriminering kopplad till sexuell läggning rapporteras i låg utsträckning i projektet. Men de berättelser som förekommer visar att även denna form av utsatthet i hög grad påverkar ungas bostadssituation och mående. Det är fyra personer i enkäten som angett att de upplevt diskriminering på grund av sin sexuella läggning. Erfarenheterna är främst även här kopplade till andrahandsmarknaden, där bristande insyn och personberoende urvalsprocesser skapar större utrymme för diskriminering. Även en oro för att bemötas negativt på grund av sexuell läggning kan leda till att unga anpassar sitt beteende i kontakt med hyresvärdar, vilket i förlängningen påverkar känslan av trygghet och tillgång till bostäder.

Trots att få unga i enkäten, två personer, uppger att de utsatts för diskriminering kopplad till könsidentitet eller könsuttryck, visar berättelserna att enstaka händelser kan få stora konsekvenser. Rädsla för diskriminering påverkar unga transpersoners och icke-binäras val redan innan de söker bostad – genom att de anpassar sitt uttryck, undviker vissa boendeformer eller helt avstår från att söka. Oro kring trygghet, bemötande och samhällets utveckling bidrar till att begränsa ungas handlingsutrymme på bostadsmarknaden. Erfarenheterna visar tydligt att även subtila uttryck för exkludering kan skapa långvarig otrygghet.

Att många unga även konstaterar att de har låg kunskap om hur bostadsmarknaden fungerar, var de kan hitta information eller vilka rättigheter de har sätter unga i ytterligare utsatt situation. Det har framkommit att flera unga inte haft kunskap om att Hyresgästföreningen finns, eller vad de kan stötta sina medlemmar med. Några unga har fått rådet av vänner att inte ställa sig i flera köer samtidigt då upplevelsen är att det inte ökar möjligheten att få en bostad. En person kände inte till att det var möjligt att stå i flera olika köer samtidigt. Unga behöver god kunskap och tydlig information om både bostadsmarknaden och diskriminering för att kunna navigera den på ett tryggt och effektivt sätt.

Av de som i enkäten fyllt i att de blivit utsatta för diskriminering på bostadsmarknaden har många även fyllt i flera diskrimineringsgrunder. För att fånga ungas upplevelser och oro för bostadsdiskriminering är det avgörande att beakta hur flera diskrimineringsgrunder sam-

verkar och påverkar människor på olika sätt. Det är även viktigt att med denna kunskap som utgångspunkt samtidigt arbeta förebyggande och motverkande, på flera nivåer och sätt samtidigt. Det är tydligt att ungas tillgång till bostäder begränsas av bostadsbrist, höga hyror, hårda inkomstkrav, långa köer och ibland kunskapsbrist. När detta dessutom kombineras med misstänkliggörande och diskriminering, till exempel på grund av religion och ålder, skapas ytterligare hinder som kraftigt minskar ungas möjligheter att hitta en trygg bostad. Diskriminering, brist på ekonomiska resurser och få ködagar gör att unga i projektet ofta uttryckt frustration, uppgivenhet och osäkerhet kring framtiden.

Rapporten lyfter främst exempel på både upplevd diskriminering och oro för att utsättas för diskriminering. Fokus ligger också på att belysa den oro och frustration som unga har uttryckt inom projektet. Dessa erfarenheter presenteras som ytterligare hinder på bostadsmarknaden, eftersom de inte alltid tydligt omfattas av hur diskriminering definieras i dagens diskrimineringslag. Utöver detta lyfts även ungas behov samt deras egna förslag på lösningar.

DELTAGARE

120 unga har svarat på enkäten. 26 personer har deltagit på intervjuer och workshops. Enkäten och intervjuerna var menade att komplettera varandra. Minst 12 personer som deltagit på antingen workshop eller intervju och också svarat på enkäten. Vi uppskattar därför att deltagarna i projektet är totalt mellan 130-135 personer. 80 av deltagarna är kvinnor, 46 är män, 6 personer är ickebinära och två personer har uppgett 'annan' på frågan om könstillhörighet.

Totalt antal deltagare och deras ålder presenteras nedan. Grafen är justerad för de 12 personer som deltagit på både enkät och workshop eller intervju.

Eftersom det under en period i projektet var svårt att rekrytera deltagare valde vi att även inkludera svar från personer som hunnit fylla 26 och 27 år. Detta gjordes då vi ansåg att det viktigaste är hur gamla deltagarna var när diskrimineringen ägde rum.

WORKSHOPS OCH INTERVJUER

Workshops hölls i Göteborg och Stockholm. Totalt har 26 personer deltagit på workshop och intervjuer. Tre workshops har genomförts där nio personer deltagit. 17 enskilda intervjuer har hållits inklusive tre workshops som blev enskilda intervjuer (då endast en anmäld deltagare kom till vår workshop). Majoriteten av de som deltagit på enskilda intervjuer bor i Göteborg och Stockholm. Fyra personer från

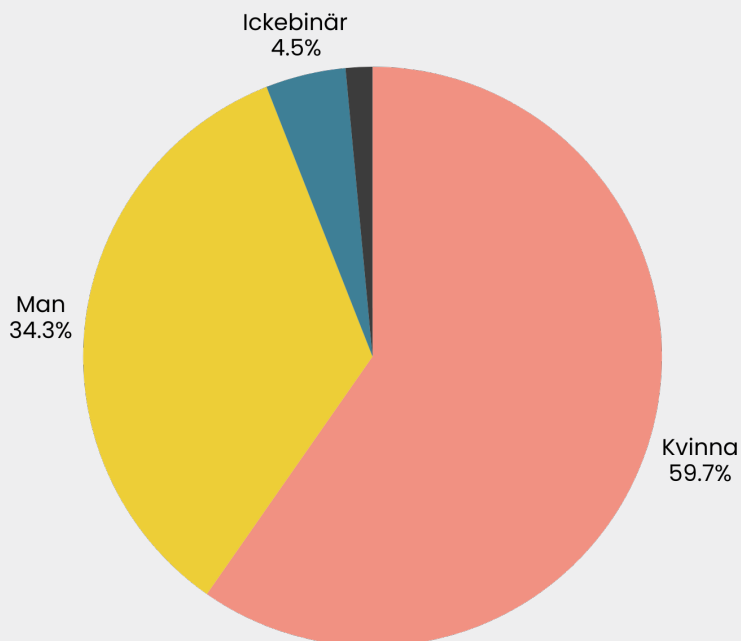
andra delar av Sverige har deltagit på intervjuer. Den största åldersgruppen bland deltagarna i workshops och de enskilda intervjuerna är 24-åringar – totalt 8 personer. Därefter följer 5 personer som är 22 år. Tyvärr har ingen som är 16 eller 17 år medverkat på workshop eller intervju.

ENKÄT

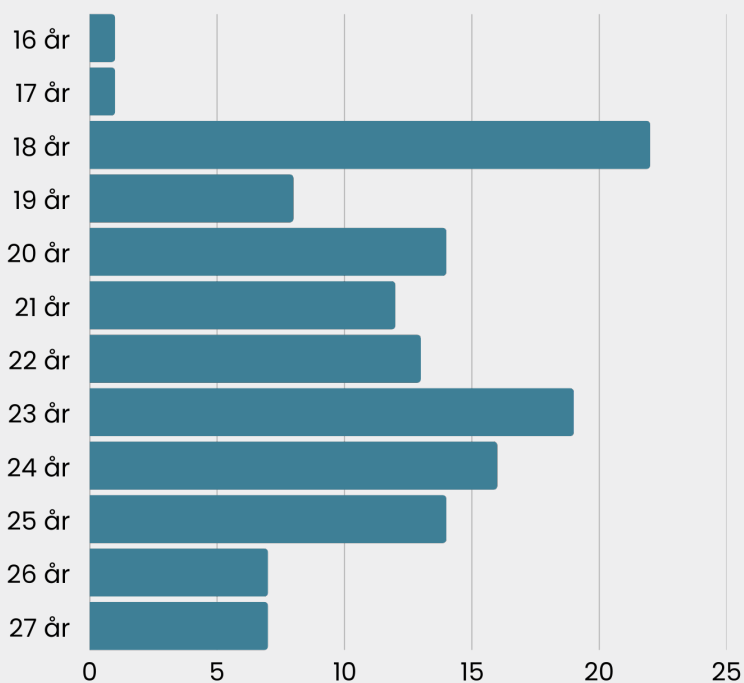
Enkäten gick att svara på mellan november 4 2024 och 18 juni 2025 och genererade 120 enkätsvar. Minst 12 personer som har deltagit på workshop eller enskild intervju har även svarat på enkäten. Det fanns möjlighet att via enkäten anmäla sitt intresse för att bli intervjuad, delta på workshop eller få mer information om projektet. Endast 2 personer som är 16 respektive 17 år gamla har svarat på enkäten. De flesta som svarat på enkäten är 18 år (21 st) och 23 år (18 st). Tre enkätfrågor om oro för diskriminering lades till i enkäten efter vi hade fått in 17 enkätsvar, därav finns det inte 120 svar på samtliga frågor i enkäten³.

3 Frågorna är: (Fråga 12.) Har du upplevt en oro eller rädsla för att bli utsatt för diskriminering på bostadsmarknaden?, (Fråga 12a.) Kan du beskriva en situation där du upplevt en oro eller rädsla för att bli utsatt för diskriminering? (Fråga 13.) I vilken del av bostadsmarknaden har du upplevt en oro för att bli utsatt för diskriminering?.

KÖNSFÖRDELNING DELTAGARE

ÅLDER PÅ DELTAGARE I PROJEKTET

HUR BOR UNGA SOM DELTAGIT I PROJEKTET?

BOSTADSORT

Bland deltagarna i projektet bor majoriteten i Göteborg eller Stockholm. 42 personer har angett att de bor i Göteborg och 39 personer i Stockholm. Tio deltagare är från Malmö och nio vardera bor i Umeå och Uppsala. Fem personer har angett att de bor i Karlstad och två personer var från Bollnäs, Borås, Linköping respektive Örebro. Resterande städer som angetts är från en person vardera, se lista nedan. En person som svarat på enkäten har på frågan om var de bor endast svarat 'ja'. Se utförlig lista nedan.

BOENDESITUATION

De flesta deltagarna i projektet bor hemma hos sina föräldrar eller släktingar. Skillnaderna är små mellan de som bor med familj eller släktingar och de som har ett eget förstahandskontrakt. 20 personer bor i studentboende. Tio personer hyr i andra hand, medan åtta bor i bostäder som deras föräldrar äger eller hyr. Sju personer är inneboende, och fyra personer bor i en bostad som deras partner äger eller hyr i första hand. Ytterligare fyra personer uppger att de själva äger sin bostad. De som angett annat har angett: 'bor på gatan' respektive 'nej'.

Trots en stark vilja att bo på egen hand har flera deltagare svårt att hitta en bostad. De som bor hos sina föräldrar beskriver olika anledningar till detta och har kommit olika långt i sitt bostadssökande. Näst intill samtliga som svarat på enkäten som är mellan 18-19 år bor kvar hos sina föräldrar alternativt i en egen bostad som deras för-

äldrar hyr eller äger. Flera av de som bor hos sina föräldrar beskriver att de också gör det för att spara pengar och ködagar till ett framtida boende. Ju äldre de blir desto större är önskan att flytta till ett eget boende. Att bo i andra hand ses som en tillfällig lösning tills de hittar en tryggare bostad.

HUR HAR UNGA DET PÅ BOSTADSMARKNADEN IDAG?

På frågan om hur deltagarna⁴ skulle beskriva sina upplevelser av att söka bostad i Sverige idag svarade 43 personer i enkäten (35,8 %) 'negativt' och 18 personer 'mycket negativt' (15 %). Sammanlagt svarar alltså hälften av deltagarna i enkäten att de har negativa erfarenheter av att söka bostad. 43 personer (ca 35,8 %) svarade att deras upplevelser att söka bostad som unga är neutrala. 16 personer (13% av enkät) angav att de i olika grad upplever det som i olika grad positivt att söka bostad, sex av dessa svarade 'mycket positivt'. Resultatet från enkäten stämmer överens med vad deltagarna också berättat i intervjuer och workshops. De beskriver att bostadsköerna är för långa, hyrorna för höga och att andrahandsmarknaden känns både osäker och orättvis. Det har även av flera deltagare beskrivits att det är särskilt svårt i de större städerna. En majoritet av deltagarna i projektet upplever att det är svårare för dem att få en bostad jämfört med äldre personer idag. I enkäten svarade till exempel 103 personer, vilket motsvarar 85,8 % av enkät deltagarna, att det är mycket eller något svårare för unga jämfört med äldre.

4 I detta stycke kommer resultat från enkäten presenteras i antal personer och i procent, om inget annat anges åsyftas samtliga deltagare i projektet. Resultat från enkät och den kvalitativa insamlingen kommer båda att exemplifieras med citat från deltagare.

Ett exempel på tillfälliga lösningar är 24 årige August som bor i Colive⁵ i Göteborg. Han beskriver att det var det enda alternativet han hade på kort varsel utan ködagar i Göteborgs bostadskö när han flyttade från Växjö för att studera.

” Detta [att bo i Colive] var det enda alternativet för mig, på väldigt kort varsel, för jag hade inte lyckats få studentlägenhet, jag hade inte nog med köpoäng, jag hade bara sedan augusti.

August, 24 år
Göteborg

Atefeh beskriver sin erfarenhet av att behöva vända sig till andrahandsmarknaden och hur hon kände för att bli inneboende då hon inte hade råd med studentbostad och inte heller hade tillräckligt med ködagar för att få ett förstahandskontrakt i Göteborg.

” Jag pratade med många, de sa att jag skulle få rummen, jag frågade efter kontrakt och de sa 'nej nej du kommer få det sen' och veckan efter sa de att de hade skrivit kontrakt med någon annan.

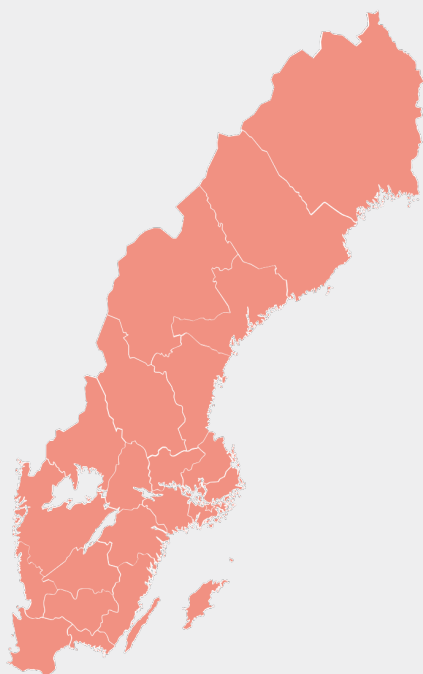
Atefeh, 27 år
Göteborg

” Om man är ung, är mellan jobb eller inte har någon stadig inkomst är det extra svårt att söka bostad. Det är lätt att desperationen för att få tag på bostad sitter utanpå och då kan bristen på livserfarenhet göra unga utsatta på bostadsmarknaden.

Kvinna, 24 år
Malmö

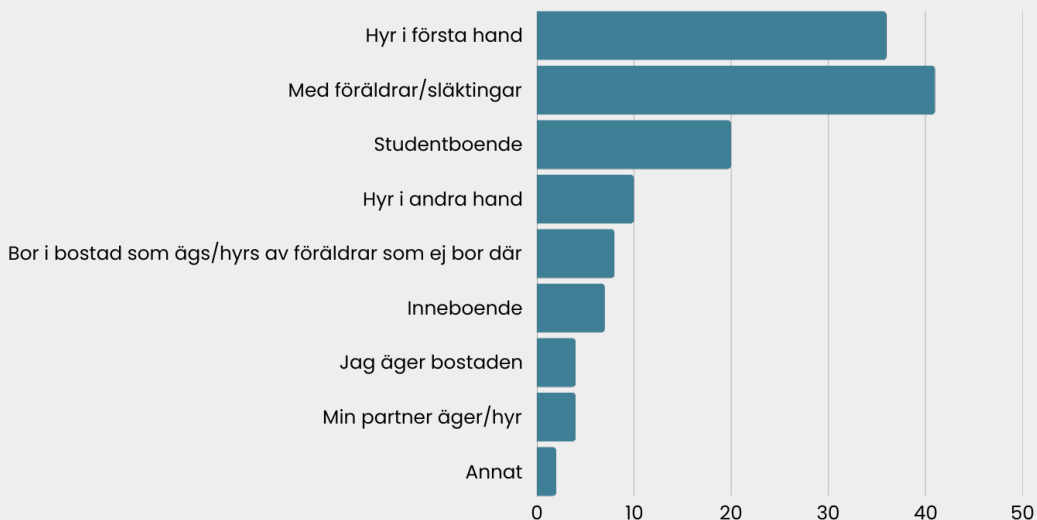
⁵ Colive är ett boendekoncept där man delar bostad med flera personer. Du har ditt eget rum med eget badrum och du delar på gemensamma utrymmen som kök och vardagsrum.

VAR DELTAGARNA I PROJEKTET BOR

Göteborg: 42 personer
Stockholm: 39 personer
Malmö: 10 personer
Umeå: 9 personer
Uppsala: 9 personer
Karlstad: 5 personer
Bollnäs: 2
Borås: 2 personer
Linköping: 2 personer
Örebro: 2 personer
Alunda: 1 person
Växjö: 1 person
Björketorp: 1 person
Falun: 1 person
Helsingborg: 1 person
Jönköping: 1 person
Landskrona: 1 person
Mellerud: 1 person
Mora: 1 person
Myggenäs: 1 person
Skåne: 1 person
Ja: 1 person

HUR DELTAGARNA I PROJEKTET BOR

Vad är diskriminering?

Enligt diskrimineringslagen är diskriminering när:

En person som blir missgynnad eller kränkt

Att det finns samband med en diskrimineringsgrund⁶

Handlar om en av de former av diskriminering⁷ som beskrivs i lagen

Det måste ha skett inom ett av de samhällsområden där lagen gäller

Diskrimineringsgrunder:

kön

könsöverskridande identitet eller uttryck

etnisk tillhörighet

religion eller annan trosuppfattning

funktionsnedsättning

sexuell läggning

ålder⁸

Vad är...?

Indirekt diskriminering:

Är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer som har ett visst kön, identitet, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Direkt diskriminering:

Är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation.

Missgynnande:

Är om någons handlande, beslut eller beteende får en negativ följd för någon annan, det vill säga en skada, nackdel eller obehag. Det spelar ingen roll om det finns en avsikt att missgynna eller inte; det är effekten eller resultatet som avgör om det är missgynnande.⁹

6 Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

7 Direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier eller instruktioner att diskriminera.

8 "Vad är diskriminering?", Diskrimineringsombudsmannen, 16 april 2025, <https://www.do.se/diskriminerad/vad-ar-diskriminering>.

9 "Indirekt och direkt diskriminering", Diskrimineringsombudsmannen, 24 februari 2025,

RESULTAT

Nedan presenteras ungas upplevelser av diskriminering på bostadsmarknaden som de delat med sig av i projektet. Svaren är uppdelade utifrån diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder, en del presenterar även situationer och exempel som upplevs som diskriminering men som inte alltid lika tydligt förstås som diskriminering i laglig mening. Beskrivningar av oro för att bli diskriminerade tas även upp i denna del under respektive diskrimineringsgrund. Fokus ligger på ungas upplevelser och uppdelningen har gjorts för att belysa de hinder som unga möter på dagens bostadsmarknad.

Bland dem som uppgett i enkäten att de upplevt diskriminering på bostadsmarknaden är den vanligaste upplevda orsaken ålder, vilket 19 personer har angett¹⁰. Nästan lika många har svarat 'annat' och majoriteten av dem har i sin tur beskrivit att de upplevt diskriminering på grund av inkomstkälla och/eller inkomstnivå. Nästan lika många har även angett att de tror att de upplevt diskriminering på bostadsmarknaden och att det berott på deras etnicitet eller bakgrund.

De som i enkäten uppgett att de ofta eller vid flera tillfällen utsatts för diskriminering berättar att detta oftast sker redan vid första kontakten i bostadsökandet. Det kan vara från bostadsägare, styrelser, hyresvärdar, fastighetsskötare eller mäklare – och ibland också från bankpersonal. De som svarat att de varit med om diskriminering enstaka gånger anger ock-

så att det hänt vid första kontakt när de har sökt bostad, vid beslut om att hyra eller köpa bostad. Ett fåtal av dem anger även att de har upplevt sig bli diskriminerade vid visning av en lägenhet.

Även de som angett att de har en oro för att bli utsatta för diskriminering beskriver att det främst handlar om vid första kontakt i samband med att de söker bostad. Andra delar där unga upplever denna oro är när de ska få beslut om att få hyra eller köpa bostad från hyresvärd eller bank, vid visning och då av en hyresvärd eller mäklare. De som flyttat in beskriver oro för att de ska bli utsatta av hyresvärd, mäklare eller grannar. Av de som svarat på enkäten har majoriteten svarat att de inte avstått från att söka bostad på grund av en rädsla att bli utsatt för diskriminering, **samtidigt anger nästan en tredjedel att de någon gång har valt att inte söka vissa bostäder på grund av rädslan att bli utsatt.**

I enkäten har 45 personer (37,5 %) svarat att de tror att bostadsdiskriminering har påverkat deras möjligheter att hitta en bostad mycket negativt eller delvis negativt. Det speglar även känslan och vad flera intervju och workshopdeltagare uttryckt i projektet. 39 personer (32,5 %) i enkäten har svarat att de är osäkra och 33 personer (27,5 %) har angett att de inte upplever att det påverkat deras möjligheter alls. Ungefär hälften av de som blivit intervjuade och deltagit på workshop har

10 Diskrimineringsgrunderna listades och flera alternativ gick att kryssa i, ett alternativ var även 'annat'.

upplevt att de varit med om diskriminering, restserande har i olika grad en oro för bostadsmarknaden som ung eller att bli diskriminerade i framtiden.

Att oro för diskriminering (och andra hinder) på bostadsmarkanden påverkat unga var tydligt bland deltagarna. Unga har olika erfarenheter och upplever att deras oro påverkat dem i olika grad. 40 personer (33 %) svarade 'ja mycket' eller 'ja, något' i enkäten på frågan om erfarenheter av diskriminering eller oro för detsamma har påverkat deras framtidsplaner. 17 av enkätsvaranden (14 %) svarade att de var osäkra på om denna oro påverkat deras framtidsplaner. Enligt flera svarande kan det vara svårt att veta om man har blivit diskriminerad i samband med bostadssökande, eftersom urvalsprocesserna ofta saknar återkoppling och transparens. Unga är lika oroliga för framtida diskriminering, oavsett om de har blivit diskriminerade tidigare eller inte. Vad personer i deras närhet upplevt, vad de hör och ser i sociala medier samt hur de pratar med sina vänner påverkar oron för att bli utsatt för diskriminering på bostadsmarknaden.

HUR VET JAG OM JAG BLIVIT DISKRIMINERAD?

Flera workshop-och intervjudeltagare har berättat att det är svårt att själva avgöra om deras erfarenheter faktiskt är diskriminering. Det här återspeglas också i enkätsvaren, där många markerat 'osäker' på frågor om diskriminering, oro och om detta påverkat deras möjligheter att hitta bostad eller planer för framtiden. Några enkätsvaranden har till exempel angett att de inte upplevt diskriminering men samtidigt beskrivit

situationer som upplevts som diskriminering i fritextsvar. För unga som är nya på bostadsmarknaden är det ofta svårt att identifiera och bevisa diskriminering – särskilt när de upplever att ansökningsprocesserna är otydliga och har bristande transparens.

”*Det är svårt att veta huruvida jag blivit diskriminerad eller inte. Om jag blir nekad på grund av pengar eller efternamn - det är ju ingen som säger det när de tackar nej.*”

Violetta, 24 år, Göteborg

Att bo i andra hand eller att vara inneboende beskrivs av många unga som en ibland otrygg nödlösning. Ett exempel på det är Raneems berättelse. Hennes enda alternativ var att söka bostad på andrahandsmarknaden, vilket hon gjorde genom att annonsera på Facebook. När hon hittade ett rum att hyra hos en privat hyresvärd fick hon inte kontrakt och blev både lurad och utsatt.

För Raneem blev situationen extra svår som ung och nyinflyttad i Sveriges näst största stad, utan ekonomiska resurser för att köpa bostad och med begränsad kunskap om sina rättigheter. Hon hade ett akut behov av boende, samtidigt som hon mötte en bostadsmarknad präglad av höga hyror – en verklighet som många studenter delar. Hennes berättelse visar hur flera sårbarheter kan samverka och leda till att unga riskerar att diskrimineras eller utnyttjas på en oreglerad andrahandsmarknad. För många är andrahandsmarknaden det enda alternativet.

”Jag behövde akut boende. Jag hittade någon. Hon erbjöd mig [boende] och jag flyttade dit, jag blev inneboende, men det var det som var lite dumt, jag visste inte, hon vägrade skriva kontrakt. Hon sa ‘vi kan ordna det’ innan, men när jag hade flyttat dit vägrade hon. Det blev som svart boende. Jag kände mig också lite rädd. Det kändes som det var olagligt men jag hade ingen annan lösning.

Raneem, 27 år,
Göteborg

Hennes ägodelar försvann när hon var inneboende och hon beskriver hur hon upptäckte att det var hennes hyresvärd som hade gått in i hennes rum och tagit dem.

”Efter ett tag, hon låtsades att jag fick en nyckel till mitt rum, men efter ett tag, halva av mina saker försvann. [...] jag såg att hon hade en väska på sitt rum som var samma som som försvann för mig, så jag gick fram, jag hade skrivit mitt namn på insidan av väskan. Jag öppnade den och såg att det var min väska. [...] Jag var väldigt chockad och rädd, särskilt att hon bor med resten av hennes familj i byggnaden.

Raneem, 27 år
Göteborg

Nedan presenteras deltagarnas erfarenheter av och oro för diskriminering på bostadsmarknaden utifrån de sju diskrimineringsgrunderna; ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, kön, sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck. Ungas erfarenheter presenteras i form av siffror, främst från enkäten, samt genom citat och personliga berättelser från enkät och workshop samt intervjuer.

ÅLDER

Diskriminering på bostadsmarknaden, både direkt och indirekt, upplevs av många unga i projektet på grund av deras ålder. Det står dock i diskrimineringslagen att det är tillåtet för en hyresvärd att behandla personer olika på grund av bland annat ålder¹¹, med förutsättning om syftet är berättigat och de medel som används är lämpliga och nödvändiga¹². I vår enkät uppger 15,8 % (19 personer) att de upplevt diskriminering till följd av sin ålder i bemötanden vid bostads-sökande. Även i intervjuer och workshops framkommer liknande erfarenheter – där unga upplevt att de många gånger inte tas på allvar eller väljs bort trots att de uppfyller alla formella krav som köpoäng, kreditvärdighet och stabil inkomst. Bemötandet unga beskrivit att de varit med anser inte jagvillhabostad.nu är berättigat, lämpliga eller nödvändiga. Deltagare beskriver hur bostadsannonser ibland uttryckligen utesluter dem genom formuleringar som att lägenheten “passar en äldre publik”. Andra vittnar om att de ignoreras eller får avslag så snart deras ålder blivit känd. Det är inte ovanligt att hyresvärdar förutsätter att unga kommer att flytta kort efter inflytt, att de

har stökiga vanor eller inte kommer sköta sig – trots att sökanden tydligt visar på långsiktighet och ansvarstagande. Den oro som unga i projektet uttrycker – att deras ålder i sig blir ett hinder på bostadsmarknaden – bekräftas av flera deltagares erfarenheter. Många upplever att de måste bevisa sin förmåga att vara ”en bra hyresgäst” i högre utsträckning än äldre personer. I kontakt med privata hyresvärdar eller vid andrahandsuthyrning beskriver unga hur de redan från början möts av misstro.

Att bli nekad hyreskontrakt trots att de uppfyllt alla krav, enbart på grund av antaganden kopplade till ålder är något flera unga beskrivit. En kvinna i Örebro berättar att hon nekats lägenhet med motiveringen att “unga inte sköter sig” – och nämner även att hennes religion och hudfärg spelat in. Föreställningen om unga som ekonomiskt opålitliga återkommer i flera berättelser. Det gäller även personer med stabil inkomst eller tillgångar som inte räknas som “godkänd” inkomst enligt hyresvärdens kriterier. Utöver den direkta diskrimineringen beskriver flera deltagare också en allmän oro för att inte lyckas ta sig in på bostadsmarknaden. Denna oro förstärks för de som inte längre omfattas av studentboende, men ännu inte hunnit etablera sig ekonomiskt.

I vissa fall leder detta till att unga inte bara ifrågasätts som hyresgäster – utan också som konsumenter på bostadsmarknaden i stort. En kvinna från Borås beskriver hur hennes ålder skapat oro inför att kontakta mäklare, av rädsla att uppfattas som oerfaren eller lättlurad.

¹¹ Undantag där det är tillåtet att behandla personer olika inom ramen för diskrimineringslagen gäller för ålder, kön och tillgänglighet.

¹² ”Förbud inom bostadsområdet”, Diskrimineringsombudsmannen, 11 april 2023, <https://www.do.se/jobbet-skolan-samhallat/diskriminering-inom-fler-samhallsomraden/diskriminering-varor-tjanster-bostader/diskriminering-uthyrning-bostad>.

” Jag har också fått höra: ‘du är under 23 så du får inte hyra för att ni kan inte bete er, ni bara festar och dricker och jag vill inte att du förstör för mina grannar’.

Diana, 20 år
Stockholm

” Fått som svar att jag var för ung och när jag frågade varför var det för att unga oftast festar och har många vänner över.

Kvinna, 26 år
Örebro

” Jag känner att de tror att jag inte kan betala hyran. Jag har ganska mycket på banken, men det räknas ju inte som inkomst.

Man, 20 år
Stockholm

” Man blir bortsållad så fort man nämner ens ålder eller jobbsituation. Även om man har rätt köpoäng och perfekt kreditvärdighet får man inget svar – eller avslag direkt.

Ickebinär, 25 år
Jönköping

Sammantaget visar ungas berättelser att ålder inte bara är en bakgrundsfaktor – det påverkar aktivt deras möjligheter på bostadsmarknaden. Det handlar inte bara om faktisk diskriminering utan också om de förväntningar, stereotyper och rädslor som unga bär med sig in i varje sökprocess.

ETNISK TILLHÖRIGHET OCH BAKGRUND

Diskriminering kopplad till etnicitet, bakgrund, namn eller avsaknad av svenskt personnummer är något som flera unga säger sig ha upplevt och oroar sig för på bostadsmarknaden. I enkäten angav 15 personer (12,5 %) att de blivit utsatta för diskriminering kopplat till sin etnicitet. Liknande erfarenheter framkom även i intervjuer och workshops, särskilt tydligt hos tre intervju- och workshopdeltagare. De mest påtagliga exemplen handlar om privata hyresvärdar, där unga berättar att de blivit nekade bostad utan förklaring trots att de uppfyllt alla krav. Namn som uppfattas som "icke-svenska" väcker misstänksamhet och kan leda till att de inte blir kallade till visning. Detta upplevs som både direkt och indirekt diskriminering, ibland med rasistiska undertoner från hyresvärdar, mäklare eller bankpersonal.

En deltagare beskriver hur hennes kontantinsats ifrågasattes av bankpersonal – med hänvisning till att det "även för svenskar" är svårt att köpa bostad i hennes ålder. Amina berättar om att ha blivit nekad lägenhet gång på gång utan motivering.

Att behöva förklara sig, bevisa sin trovärdighet eller till och med dölja sin bakgrund för att få en chans till bostad skapar känslor av uppgivenhet, otrygghet och utanförskap.

Samtidigt uttrycker flera unga en oro för att diskriminering kan bli ett hinder i framtiden, även om de ännu inte själva blivit utsatta. Denna oro grundar sig ofta i tidigare erfarenheter inom andra samhällsområden, såsom skolan eller arbetsmarknaden, eller genom berättelser från anhöriga.

Även om diskrimineringen på bostadsmarknaden kan vara mer subtil än i andra delar av samhället, lämnar den ett tydligt avtryck. Den påverkar unga människors tillit, framtidstro och möjligheter till ett självständigt liv.

Även partners bakgrund kan bli ett hinder – exempelvis när ett svenskt personnummer saknas, trots att alla övriga krav är uppfyllda. Amina beskriver också en frustration över bristen på transparens i hyresprocesser, vilket gör det svårt att veta om man faktiskt blivit diskriminerad.

”*Min kille har inkomst och jag har kötiden men vi kan inte söka boende ihop eftersom han inte hade svenskt personnummer. Jag har blivit erbjuden större lägenheter men har inte blivit accepterad eftersom min kille inte har fått bo i lägenheten, fast den skulle stå i mitt namn, för att han inte har svenskt personnummer.*

Elleonora, 22 år, Stockholm

Ett ytterligare exempel på hinder unga möter på andrahandsmarknaden på grund av sin etnicitet är 20-åriga Diana som bor i Stockholm.

Diana förklarar att det varit jobbigt att bli bortvald på grund av etnicitet och att hon pratar ryska. Idag har Diana hittat sätt att hantera det och lägger istället ansvaret där det hör hemma, hos de fördomsfulla hyresvärdarna på andrahandsmarknaden. Det har påverkat hennes mående och hon har i perioder känt att hon vill ge upp i sitt bostadssökande.

Både Amina och Atefeh berättar att erfarenheter av rasism inom flera samhällsområden, inklusive återkommande avslag och subtil rasism på bostadsmarknaden, gjort att de överväger att lämna Sverige.

”Det var en gång jag blev irriterad och sa att ‘jag måste ju få en bra anledning’ och så får man inga svar ‘nä men tyvärr, lägenheten har gått till någon annan’.

Amina, 22 år
Mora

”Det är privata hyresvärdar som jag har upplevt diskriminering av, jag har gått och mött dem och de säger att jag inte är svensk. De är ganska tydliga med att de inte vill ha, vill ha något annat. [...] Det är lite som jobbsökande, de bara ser ditt efternamn och [säger] ‘det kommer inte passa’.

Atefeh, 27 år
Göteborg

Maya har inte ännu börjat söka eget boende och har inte upplevt diskriminering. Men på grund av att hennes äldre syster haft svårare att hitta en bostad jämfört med hennes vänner med svenska efternamn upplever hon en oro att bli utsatt i framtiden.

”Det tog mycket längre för min syster att få tag i en lägenhet jämfört med hennes vänner med svenska efternamn. I Linköping som ändå är en mindre stad.”

Maya, 18 år
Göteborg

” Jag har blivit nekad av flera privata hyresvärdar, och ibland har det känts som att språket jag talar eller min bakgrund har påverkat deras beslut. Särskilt har jag upplevt att personer med ukrainsk bakgrund eller med förutfattade meningar om rysktalande människor varit negativt inställda.

Diana, 20 år
Stockholm

” Men i början var det lite, svårt, vad ska man göra, det var känslan att jag ville ge upp. Det är inte rättvis vad de gör.

Diana, 20 år
Stockholm

” Det här med bostadsmarknad, man upplever [diskriminering], men inte lika mycket alls [som i skolan eller på arbetsmarknaden]. Dom gör det inte synligt, att det är på grund av bakgrund, ditt namn eller efternamn.

Amina, 22 år
Mora

RELIGION ELLER ANNAN TROSUPPFATTNING

I enkäten har fem personer angett att de blivit utsatta för diskriminering på bostadsmarkanden på grund av deras religion eller trosuppfattning. Av de som har deltagit på intervju eller workshop är det två personer som uttryckt detsamma.

Diskriminering kopplad till bakgrund eller etnicitet upplevs av flera unga som även lyfter att religion kan utgöra ett hinder i kontakt med hyresvärdar. Framför allt lyfts erfarenheter från unga muslimer, där synliga religiösa uttryck – som att bära hijab – upplevs förstärka risken för att bemötas med fördomar. Detta skapar en känsla av utsatthet redan innan de söker bostad eller de ska på visning.

En person berättar att han flera gånger blivit utsatt för diskriminering på Home Q – en av Sveriges största digitala marknadsplatser för förstahandskontrakt – både från privata och kommunala hyresvärdar. Flera unga beskriver också hur påfrestande det är att ständigt bli bedömda, något som skapar oro och stress.

Amina beskriver att hon blivit utsatt för diskriminering på grund av både sin bakgrund och religion. På grund av fördomar om muslimer samt erfarenhet av att bli negativt särbehandlad i skolan har hon valt att inte ha bild på sig själv när hon söker bostäder privat då hon bär slöja, just för att undvika att bli bortvald. Trots få rapporterade fall i detta projekt finns en tydlig oro bland unga, särskilt muslimer, för att bli diskriminerade på grund av sin religion. Synliga religiösa uttryck upplevs öka risken för att bli bortvald, vilket påverkar hur unga söker bostad och bidrar till psykisk påfrestning.

” Både utifrån etnicitet, bakgrund. På profilen och såna grejer, ibland man kan lägga till bild men det gör jag aldrig. Det syns tydligt att jag är utländsk [...] som ett jobb eller lägenhet, när dom ser att jag har slöja på, då för någon anledning ångrar dom sig av någon anledning [...]. Men det känns inte riktigt så bra i magen, att man liksom bedöms hela tiden.

Amina, 22 år, Mora

Det är tydligt att unga upplever att det påverkar deras möjlighet att söka bostad på lika villkor.

FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Upplevelser av diskriminering till följd av funktionsnedsättning har nämnts av fem personer i enkäten. Det har främst handlat om fysiska funktionsnedsättningar och att bostadsannonser inte tydliggjort lägenheternas tillgänglighet. Samma personer som upplevt diskriminering har även angett att de upplever en oro för att bli utsatta i framtiden. Tre personer som deltagit på intervju eller workshop har beskrivit att de upplevt diskriminering på grund av olika typer av funktionsnedsättningar. Även personer som inte ännu börjat söka egen bostad upplever denna oro.

Bristande tillgänglighet beskrivs även som ett stort problem på bostadsmarknaden av Unga rörelsehindrade i Göteborg som vi pratat med. Ett hinder som nämns är att hyresvärdar och fastighetsägare har juridisk möjlighet att neka åtgärder om bostadsanpassningar, eftersom bristande tillgänglighet inte är grund för diskriminering inom bostadsområdet. Det innebär alltså att det inte finns något krav att anpassa bostäder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till

dem¹³. Det försvårar till exempel vilka lägenheter personer med rörelsenedsättning kan söka, vilket resulterar i färre lägenheter att tillgå.

En 25-årig man i Göteborg har på grund av erfarenhet av bristande tillgänglighet och information valt att inte söka vissa bostäder på grund av oro att bli diskriminerad. Han säger att han sökt lägenheter som han inte ens kunde ta sig in i, utan att det framkommit i annonsen.

Det framgår att oron för att bli utsatt för diskriminering är vanligast när det kommer till de första kontakterna med potentiella hyresvärdar. Flera enkättagare har angett att denna oro gjort att de valt att inte söka vissa bostäder och att det har påverkat deras framtidsplaner.

Gällande andra typer av funktionsnedsättningar är Elleonoras erfarenheter ett exempel. Hon beskriver att hon undviker att berätta om att hon har aktivitetsersättning, till följd av sin funktionsnedsättning, när hon sökt bostäder för att hyresvärdar antas prioritera andra hyresgäster. Istället säger hon att hennes föräldrar betalar hyran.

”Jag tycker att det görs för lite för oss med rörelsenedsättningar, det är katastrof, det måste bli mer tillgänglighet, så ja jag tycker jag har blivit diskriminerad där jag bor nu. [...] Väldigt tufft att hitta bostäder som kan vara anpassade för mig som har dålig balans på höger sida. [...] Jag hoppas att jag får ett bra samarbete med hyresvärdarna och att kommunerna börja tänka på alla i sin kommun

Teodor, 18 år, Göteborg

Teodor är 18 år och bor just nu hos sina föräldrar och upplever att bristande tillgänglighet för honom, som har en CP-skada, är ett stort problem. Han uttrycker frustration över att få bostäder är tillgänglighetsanpassade. När Teodor ska flytta hemifrån och söka en egen bostad hoppas han att han hittar ett boende och en hyresvärd som kan möta de behoven han har.

Johanna är 20 år och bor i Stockholm, hon bor i en ungdomslägenhet som hon inte kan vistas i då lägenheten inte går att anpassa så att hon kan ta emot stöd från världen i sitt hem. Hon uttrycker, likt Teodor, frustration över bristen på tillgänglighet. På grund av att hon sedan hon flyttade in fått ändrade förutsättningar till följd av sin funktionsnedsättning, inklusive inkomstbortfall, har det påverkat hennes möjlighet att flytta till en bättre anpassad bostad och att bo självständigt. Hon beskriver att hon inte vill flytta och ge upp lägenheten hon har idag, för att hon inte hade fått en liknande lägenhet om hon sökte på nytt. Detta trots att hon i stort sett inte kan bo i den. Två av de största problemen Johanna upplever på bostadsmarknaden för henne som ung är krav på hög inkomst och att det saknas bostäder med anpassningar för de som har funktionsnedsättningar. En 27-årig kvinna från Stockholm svarade i enkäten att hon upplevt diskriminering när hon sökt bostad, samt av grannar och bank. En annan enkättagare, en ung man från Linköping har angett att han upplevt diskriminering från hyresvärdar vid visning men även efter inflytt. Samma unga man beskriver att hans största hinder har varit att han behövt så många köpoäng att han behövde bo kvar hemma fem år längre än vad han önskat.

13 ”Förbud inom bostadsområdet”, Diskrimineringsombudsmannen, 11 april 2023, <https://www.do.se/jobbet-skolan-samhället/diskriminering-inom-fler-samhallsomraden/diskriminering-varor-tjanster-bostader/diskriminering-uthyrning-bostad>.

Diskriminering och en påtaglig oro för att utestängas från bostadsmarknaden är vanligt bland unga med funktionsnedsättning. Hinder som bristande tillgänglighet, fördomar och höga ekonomiska krav begränsar deras möjligheter till självständighet. Flera undviker att söka vissa bostäder eller döljer sin situation i kontakt med hyresvärdar. Erfarenheterna visar på både direkt exkludering och strukturella brister. Tillgänglighet och likvärdigt bemötande är avgörande för att unga med funktionsnedsättning ska kunna ta sig in på bostadsmarknaden.

KÖN

Kön har nämnts av flera deltagare som en faktor som påverkar hur de blir bemötta när de söker bostad. . Män uppfattas ibland som mer 'stabila' hyresgäster, medan kvinnor vittnar om att de blivit ifrågasatta, sexualiserade eller till och med utsatta för utnyttjandeförsök av hyresvärdar, framförallt på andrahandsmarknaden. Det finns även exempel på det motsatta – situationer där kvinnor väljs framför män, vilket kan leda till att unga killar exkluderas. Deltagare i projektet berättar att de upplevt både direkta och indirekta former av könsdiskriminering, flera beskriver att de haft miss-tankar om att kön påverkat bemötandet.

Diskrimineringslagen innehåller som tidigare nämnts tre undantag¹⁴, vilket innebär att det kan vara tillåtet att behandla personer olika. Ett exempel som Diskrimineringsombudsmannen beskriver som berättigat syfte för att behandla kvinnor och män olika inom bostadsområdet handlar om skyddade boenden för hot- eller våldsutsatta kvinnor eller män¹⁵. jagvillhabostad. nu anser inte att bemötandet unga i projek-

tet beskriver att de upplevt är berättigade, lämpliga eller nödvändiga - vilket därmed utgör diskriminering.

I enkäten har 10 % av deltagarna (12 personer) uppgett att de utsatts för diskriminering på grund av kön. Några personer angav att de inte upplevt sådan diskriminering men beskrev ändå i fritextsvar situationer som kan tolkas som könsdiskriminering. Av dessa personer har sju också angett att de upplever en oro för att bli utsatta för bostadsdiskriminering, främst vid första kontakt med hyresvärdar. Flertalet av dem har även angett att det påverkat vilka bostäder de har valt att söka och att det påverkat deras framtidsplaner. En person angav att det även påverkat hennes val av studier.

En ung kvinna i Umeå beskriver att hyresvärdan rakt ut sagt att de föredrog att hyra ut till en kille. Ett exempel på oron flera unga tjejer upplever beskrivs här av en ung kvinna i Stockholm.

”Orolig för att möta manliga hyresvärdar när jag var/blir bostadssökande, speciellt då jag vet att jag kommer behöva vara inneboende.

Kvinna, 24 år, Stockholm

Unga killar har också uttryckt att de upplevt könsdiskriminering. Ett exempel är Albins upplevelse av bostadsförmedlingssidor som HomeQ där han upplevt att han som ung man prioriteras lägre i vissa urval, där kvinnor uppfattas som mer ansvarstagande. Han upplever att han får färre möjligheter att komma på visning trots att han uppfyllt de uttryckta kraven. Detta har lett till en oro att inte hitta bostad i framtiden.

¹⁴ Undantagen är: kön, ålder och bristande tillgänglighet.

¹⁵ ”Förbud inom bostadsområdet”, Diskrimineringsombudsmannen, 11 april 2023, <https://www.do.se/jobbet-skolan-samhallat/diskriminering-inom-fler-samhallsomraden/diskriminering-varor-tjanster-bostader/diskriminering-uthyrning-bostad>.

” Jag var tydligen inte lämplig hyresgäst längre. Jag hade många funderingar och var noggrann med att kolla allt. Hyresvärderna tyckte väl att jag var för frågvis och tänkte utnyttja att jag var ”ung och tjej” för att rättfärdiga att välja bort mig.

Kvinna, 24 år
Malmö

Bland svaren finns en berättelse om hur en kvinna upplevt uteblivna svar vid flera tillfällen, som hon kopplar till sitt kön. Hon har även mött hyresvärdar som föreslagit mer än bara hyra i utbyte.

” Eller så är det läskiga och sliskiga män som erbjuder bostad i utbyte av ’lära känna en bättre’ eller så är det helt plötsligt att priset på hyran kan sänkas för att man var ’snygg’.

Kvinna, 21 år
Borås

En ung kvinna som bor med sina föräldrar eller släktingar beskriver att hon blivit stalkad av en person som nu är hennes granne, och att hon inte vet vart hon ska vända sig och upplever en oro för att fortsätta bli utsatt.

” Jag vet inte vad jag ska göra när jag vet att denna hyresvärdin låter någon som aktivt stalkat mig få bo granne.

Kvinna, 16 år
Mellerud

Sammanfattningsvis visar ungas berättelser att kön är en faktor som kan påverka tillgången till bostad negativt – både genom direkta handlingar och subtila antaganden från hyresvärdar och uthyrare.

SEXUELL LÄGGNING

I enkäten har fyra personer angett att de har upplevt diskriminering på grund av sin sexuella läggning i olika grad. Det har främst handlat om situationer vid visning men även efter de flyttat in, av hyresvärdar, fastighetsägare eller grannar. Fler av dessa personer har även uttryckt att de har en oro för att bli utsatta i framtiden.

En ung man från Stockholm har varit med om att en hyresvärd uttalat valt att inte hyra ut till honom för att han är homosexuell.

”*Hade bra kontakt med min potentiella hyresvärd (en privatperson) som jag fick kontakt med via Blocket. Bra stämning under visningen. Min inkomst var med god marginal över minimikravet. Han ville ha en lönespec. När jag skickade den, på vilken det framgår att jag jobbar med hbtqi-frågor (och en googling på mitt namn bort att jag är homosexuell), skrev han att jag pga den jag är inte längre är intressant som hyresgäst.*

Sen blockade han mig.

Man, 20 år, Stockholm

Detta har lett till att han inte vill uttrycka vem han är när han söker nya bostäder. Han har även valt att inte söka vissa bostäder på grund av den oron. I enkäten framgår det att tidigare upplevelser av diskriminering och oron för att bli utsatt igen har påverkat personens framtidsplaner mycket.

Flera av de som angett att de har en oro för att bli utsatt för diskriminering på grund av sin sexuella läggning har även fyllt i och beskrivit hur deras könsöverskridande identitet eller uttryck kan komma att påverka bemötandet på bostadsmarknaden i framtiden. Dessa

överlappar alltså i underlaget. Unga hbtqi-personer beskriver både erfarenheter av och oro för diskriminering på bostadsmarknaden. Detta påverkar deras öppenhet i bostadssökandet och leder ibland till att de undviker vissa bostäder, vilket i sin tur påverkar deras upplevelse av trygghet och deras framtidsplaner.

KÖNSÖVERSKRIDANDE IDENTITET ELLER UTTRYCK

Diskriminering kopplad till könsöverskridande identitet eller uttryck förekommer även bland unga – men är ofta osynliggjord. I enkäten var det två personer som uppgav att de utsatts för denna typ diskriminering, men berättelserna visar att även enstaka händelser kan skapa stark otrygghet och påverka både boendesituationen och framtidsplaner. Rädslan för att bli utsatt för diskriminering påverkar unga transpersoner och icke-binära redan innan de söker bostad. Flera vittnar om en oro som leder till begränsningar i hur de uttrycker sig eller vilka boendelösningar de vågar överväga.

En person berättar hur en liten prideflagga utanför studentrumsdörren upprepade gånger revs ned och förstördes, vilket väckte oro kring tryggheten i korridoren. En annan deltagare beskriver att de utestängts redan i första kontakten med hyresvärdar på grund av sin könsidentitet, och att detta påverkat vilka bostäder de vågar söka. Tillsammans vittnar berättelserna om hur subtila eller direkta uttryck för normavvikande kön och identitet fortfarande kan vara skäl till diskriminering – och om den oro och begränsning det skapar i ungas liv.

Filip satte upp en prideflagga på tandpetare utanför sin dörr i korridoren (studentbostaden) som hade plockats ned och rivits sönder. Filip har inte funderat på eller pratat med hyresvärderna om det inträffade då han inte vet om hyresvärderna kan göra någonting åt det. Men han tog en bild på den sönderrivna flaggan då det kändes otryggt.

Bland dem som svarat på enkäten uppges en person att hen flera gånger upplevt diskriminering på grund av sitt kön och könsöverskridande identitet eller uttryck. Den diskriminerande behandlingen har kommit från bostadsägare och/eller hyresvärdar, främst vid den första kontakten när hen sökt bostad. Hen svarade även att oron för att bli utsatt för diskriminering i framtiden har påverkat hens framtidsplaner.

En annan enkättagare som angivit att hen upplevt diskriminering är 18 år, ickebinär från Örebro som just nu bor med sina föräldrar eller släktingar. Hen har uppgett att hen varit med om diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, samt ålder, enstaka gånger och att det skett vid visning av bostäder. I hens fall har det varit hyresvärdar och grannar som utsatt hen för diskriminering. Oron för att bli utsatt i framtiden har även i hens fall lett till att hen valt att inte söka vissa bostäder. Hen beskriver även att hen tvingats anpassa sitt könsuttryck inför visningar för att undvika avvisande från hyresvärdar.

Möjligheten att hitta en bostad menar personen har påverkats mycket negativt utifrån hens erfarenheter samtidigt som den svarat att hen är osäker på om det påverkat hens framtidsplaner.

En ung kvinna beskriver oro för att bli utsatt och att hon därför undviker att söka andrahandsboenden eller att bli inneboende av rädsla att som transperson bli bemött negativt.

Diskriminering kopplad till könsöverskridande identitet eller uttryck förekommer, men är ofta osynlig. Även enstaka händelser skapar stor otrygghet och påverkar ungas boendesituation och framtidsplaner. Rädslan för att bli utsatt leder till att många undviker att söka vissa bostäder, anpassar sitt uttryck eller anpassar sig för att inte sticka ut. Dessa erfarenheter visar hur normavikelser fortfarande möts av motstånd, vilket begränsar ungas trygghet, valfrihet och tillgång till en trygg bostad.

”Det känns inte jättebra liksom. Den lilla Sverigeflaggan på våningen under fick sitta kvar, det är väl någon på min våning som inte gillar prideflaggan. ‘Vem är det, som man möter i korridoren?’ tänkte jag. Jag har också en prideflagga i fönstret så man ser att det är min lägenhet från utsidan på huset och vid min dörr. Jag tror inte den personen skulle göra något annat men det känns ändå lite otryggt på något vis.”

Filip, 24 år
Göteborg

”Om jag kommer klädd som mig själv till en visning eller liknande så kommer hyresvärderna att bli negativt inställd till mig. Därför tvingas jag boymode:a.

Ickebinär, 18 år
Örebro

”Inför att finna en studentbostad i Malmö var jag nervös för att försöka hyra i andra hand eller inneboende pga risk för diskriminering som transperson.”

Kvinna, 23 år
Malmö

ANDRA HINDER

Långa köer, höga hyror och bostadsbrist är några av de största hindren deltagare beskrivit att de upplever på dagens bostadsmarknad. Många har uttryckt en frustration över detta och det är tydligt att det påverkar deras framtidsplaner och möjligheter att till exempel flytta till en större stad för att studera. Flertalet av deltagarna har uttryckt känslor av hopplöshet under perioder och att många behöver vända sig till andrahandsmarknaden - som för många är osäker och otrygg. Det gäller främst i de större städerna men är påtagligt på flera håll i landet. Trots att många har en uppfattning om och en del kunskap om läget på bostadsmarknaden och att det krävs många ködagar för att ha chans att söka förstahandskontrakt, är det många deltagare som upplever att de saknar kunskap och information.

”*Med det kommer ju att, jag tycker mig se att det finns en risk för att man kan bli skinnad på, [hyran], på andrahandsmarknaden finns det ju nästan inga gränser för hur, hur folk som hyr ut i andra hand sätter sina priser.*

Fredrik, 25 år, Göteborg

LÅNGA KÖER

Långa köer är ett tydligt hinder som majoriteten av deltagare i projektet beskriver, både de som svarat på enkät och de som deltagit på workshop och intervju. En kvinna som är utbytesstudent i Stockholm svarade på enkäten och uttryckte frustration över att hon söker bostäder i samma köer som både vuxna och studenter som bott i Sverige mycket längre än hon och därmed har många fler köpoäng.

Att inte ha tillräckligt med köpoäng leder för vissa unga till att de behöver bo kvar hos sina föräldrar längre än vad de annars hade gjort.

Ett av de största hindren för att få en egen bostad beskrivs vara långa bostadsköer. Brist på köpoäng gör att många tvingas bo kvar hemma längre än de önskar, eller acceptera tillfälliga och dyra lösningar. Särskilt svårt upplevs situationen i storstäder, där konkurrensen är som störst och utsikterna att få ett förstahandskontrakt upplevs som nästintill omöjliga.

HÖGA HYROR

Utöver långa köer och krav på många köpoäng har många unga även uttryckt svårigheter att kunna betala hyrorna för många av de tillgängliga lägenheter som finns. Det har gjort att flertalet unga har känslan av att de har en minskad valfrihet och därmed begränsad rörelsefrihet på bostadsmarknaden. Detta har påtalats av unga oavsett vilken sysselsättning eller inkomst de har.

Flera personer har även beskrivit att de är oroliga för framtiden i och med att priserna ökar.

Höga hyror begränsar ungas möjligheter att flytta hemifrån och påverkar deras rörelsefrihet på bostadsmarknaden. Många upplever att de inte har råd med de bostäder som finns, oavsett inkomst eller sysselsättning. Situationen skapar oro inför framtiden, särskilt i storstäder där priserna fortsätter att stiga.

” Som ung bostadssökande känns det nästintill omöjligt att få ett förstahandskontrakt då man är för ung för att ha uppnått köpoängen eller har för låg inkomst för att ens kvalificera sig.

Man, 23 år
Stockholm

” Jag ställde mig i kö när jag var så gammal att jag fick. Jag har ändå alltid flera tusen poäng för lite.

Kvinna, 20 år
Umeå

” Jag ville flytta när jag var 18 men kunde inte förens 23 pga poängen.

Man, 23 år
Linköping

” Det är kört asså, om man inte är benägen till att bo långt ifrån Göteborg så är du i princip hemlös eller fast hos föräldrarna.

Kvinna, 21 år
Borås

” Även efter 6 år, jag kan nog inte få en rimlig bostad i ett område som jag är intresserad av.

Omar, 23 år
Stockholm

” Jag behövde bo på hotell, jag kände ingen där, det kostade väldigt väldigt mycket.

Raneem, 27 år
Göteborg

” Man har oftast varken råd eller möjlighet att skaffa en lägenhet, och dom man kan få är i princip alltid korttidskontrakt.

Man, 23 år
Stockholm

” Det är bara för dyrt. Hyran är för dyr och det ingår typ ingenting i det, du betalar för varmvatten, el och internet och sånt.

Atefeh, 27 år
Göteborg

” Priserna för bostad, för studenter är på tok för höga idag. Storstäderna börjar ju bli ohållbara för folk att kunna studera i, [...] om man lägger ihop bostadspriserna med maten, om man inte får stöd från sina föräldrar. [...] Och vi kommer väl kanske få fri hyressättning inom den nära framtiden så, det kommer inte göra saken bättre. Det kan bli värre, särskilt i storstäderna, där jag nu bor.

August, 24 år
Göteborg

” Alla bostäder har ju en jätte-jättelång väntetid, även om man letar efter billiga och även lite sunkigare, det är jättelång väntetid på dem. Och det är liksom svårt och man blir orolig. Man vill ju, när man växer upp vill man ju vara vuxen och komma ut.

Linnea, 19 år
Göteborg

KRAV PÅ INKOMST

Höga inkomstkrav utgör ett stort hinder för många unga på bostadsmarknaden i Sverige idag. Trots arbete, studier eller flera inkomstkällor upplever många deltagare i projektet att deras ekonomiska situation sällan anses tillräcklig av hyresvärdar – särskilt om inkomsten inte kommer från en fast anställning. Krav på tillsvidareanställning, höga månatliga inkomster och att CSN inte alltid godtas som inkomst skapar en pressad situation där många stängs ute från bostäder trots att de i praktiken klarar hyran. Resultatet blir en ökad stress, otrygga boendelösningar och ett beroende av kortsiktiga kontrakt.

Vissa deltagare beskriver att även privata hyresvärdar har höga krav på inkomst för att få hyra och har upplevt att privata hyresvärdar inte accepterar CSN som giltig inkomst.

Höga och stelbenta inkomstkrav stänger ute många unga från bostadsmarknaden, även de som arbetar, studerar eller har flera inkomstkällor. Kraven gynnar dem med fast anställning och missgynnar unga med andra former av försörjning, vilket leder till stress, otrygghet och kortsiktiga boendelösningar. Trots att många klarar hyran i praktiken, bedöms de som olämpliga – en ordning som både ifrågasätts av unga själva och av Diskrimineringsombudsmannen¹⁶.

BOSTADSBRIST

Bristen på bostäder är ett genomgående hinder för unga i hela landet – oavsett bakgrund, inkomst eller livssituation. Många vittnar om år i kö, avslag trots uppfyllda krav och känslan av att aldrig kunna flytta

hemifrån eller skapa ett självständigt liv. Bostadsbristen påverkar både vardagen och framtiden: unga tvingas tacka nej till jobb eller studier, bor kvar hos föräldrar mot sin vilja. Vissa upplever också att de måste tacka ja till boenden som inte känns säkra eller hållbara till följd av låg standard eller att de måste pendla långa sträckor. Upplevelsen av att det finns få bostäder tillgängliga för unga var det många som påtalade. Den medvetenheten bland unga framgår tydligt då det också beskrivs att det är någonting de pratar med varandra om.

August flyttade från Växjö till Göteborg för att studera men var orolig över att inte hitta någonstans att bo och efterfrågar fler bostäder som unga har råd med.

”*Vi behöver fler billiga bostäder för unga i detta land, den nuvarande situationen är en katastrof. [...] Nej, man blev ju verkligen osäker på om man ens kunde börja studera i Göteborg, det var många som sa att ‘det är kört, du kommer inte få bostad’.*

August, 24 år, Göteborg

På grund av höga hyror, svårigheter att samtidigt hitta arbete och behovet av att slutföra gymnasiet var Aletheas enda möjlighet att hitta boende att börja på folkhögskola och flytta in på internat. Flera unga beskriver att de upplevt att de som har haft enklare att komma in på bostadsmarknaden har haft ett kontaktnät som kunnat hjälpa dem. Bostadsbristen skapar en känsla av maktlöshet bland unga och påverkar centrala delar av deras liv – från arbete och utbildning till psykisk hälsa och självständighet. För många handlar bostadssituationen inte om preferenser, utan om brist på alternativ.

¹⁶ “Hyresvärdars krav på bostadssökande kan utgöra diskriminering - behov av stärkt lagstiftning, skrivelse till regeringen”, Diskrimineringsombudsmannen, 21 januari 2022, <https://www.do.se/om-do/vad-arbetar-do-med/skrivelser/hyresvardars-krav-pa-bostadssokande-kan-utgora-diskriminering--behov-av-starkt-lagstiftning>.

” Jag och min partner fick inte hyra en bostad på grund av att ingen av oss hade tillsvidareanställning samt saknade tillräckligt långt medlemskap i a-kassa. [...] Vi fick istället ta ett osäkert korttidskontrakt tills vi hade en tillsvidareanställning.

Kvinna, 26 år
Stockholm

” CSN räknas inte på någonting. Det är därför man måste bo svart eller med vänner eller någonting annat.

Diana, 20 år
Stockholm

” Just nu när jag är 19, jag får 152 kr i timlön, och så är jag deltidsanställd också för jag måste plugga, så jag kan inte få in jättemycket pengar varje månad.

Linnea, 19 år
Göteborg

” Jag tycker att bostäder byggs inte för de med vanlig ekonomi, eller sämre ekonomi. Jag har ju varit tvungen att söka till folkhögskola och bo på internat för att ha någonstans att bo.”

Alethea, 24 år
Björketorp

Atefeh beskriver att hon tänkt att hon som ung student inte kan ställa så höga krav på en egen lägenhet på grund av att det finns så få men att hon ändå känt sig tvungen att tacka nej då det kändes otryggt, vilket ledde till att hon blev avstängd från att söka fler bostäder under en period.

” Det var bottenvåning i Tynnered, i en jättegammal byggnad, jag tänkte ‘fine om det är trevligt man kan bo där, man är student och man ska inte klaga så mycket’. När jag var där, fönstren och balkongdörren gick inte att stänga. Jag är en tjej, jag blir rädd [...] och tänkte ‘vad fan ska hända mig? Eller på vintern, jag kommer frysa!’ [...] så jag tackade nej, och då blev jag avstängd.

Atefeh, 27 år
Göteborg

Med köpoängen Jasmine samlat på sig fick hon en lägenhet, men på grund av en bristfällig besiktning kunde hon inte flytta in eftersom lägenheten hade skadedjur och behövde saneras.

” Besiktningsprotokollet stämde inte. Jag flyttade in i februari 2024 och efter sanering flyttade jag in på riktigt i oktober 2024 och fick knappt någon hyresreducering under tiden.

Jasmine, 23 år
Stockholm

” Och kontaktnät, jag märker ju, vissa av dom jag känner fixar ju lägenhet hur lätt som helst för att de känner någon som sitter i någon stiftelse och så, då går det väldigt lätt.

Alva, 23 år
Göteborg

AVSAKNAD AV KUNSKAP OCH INFORMATION

I intervjuer har det framgått att flera unga inte känner till vilka rättigheter de har, hur de tar reda på vad ockerhyra är eller vad en hyresvärd får kräva av dig innan du flyttar in eller under tiden du hyr en bostad. En tydlig utmaning, som framkommer i projektet, är att många unga saknar kunskap om vart de kan vända sig och till vem, om de behöver hjälp eller stöd. Avsaknaden av tillräckligt mycket information om sina rättigheter på bostadsmarknaden i förhållande till diskriminering uppger en majoritet (64 personer, 53 %) av enkätsvaranden är ett hinder. 39 personer (32,5 %) har svarat att de är osäkra på om det finns tillräckligt med information.

Innan Linnea deltog i projektet visste hon inte att det var möjligt att stå i flera köer samtidigt.

”Jag trodde att man väljer en bostadskö och sedan är man lojal mot den.

Linnea, 19 år, Göteborg

När Raneem blev utsatt för en oseriös hyresvärd som inneboende visste hon inte vart hon skulle vända sig eller vilka rättigheter hon hade.

”Jag visste inte om lagar och regler, vad jag skulle göra, vem jag kunde vända mig till, jag visste inte att det fanns någon hemsida. Jag fick reda på efteråt att det fanns en verksamhet som hjälper de som hyresgäst [Hyresgästföreningen].

Raneem, 27 år, Göteborg

Filip som känt sig otrygg i sitt studentboende då någon i huset rivit ned prideflaggan utanför hans dörr beskriver att okunskap om till exempel hyresvärdars ansvar är svårt att veta om som ung och ny på bostadsmarknaden.

”Det känns som en sådan grej som är det svåraste när man är ny på bostadsmarknaden, att man inte vet vad hyresvärden har för. Många kanske drar sig från att kontakta hyresvärden för att det alltid känns lite jobbigt att kontakta någon och så vet man inte om vad man har för rättigheter eller så.

Filip, 24 år, Göteborg

Många unga upplever att de saknar grundläggande kunskap om sina rättigheter och hur bostadsmarknaden fungerar. Bristande information och stöd leder till osäkerhet, missade möjligheter och ökad sårbarhet, särskilt för dem utan föräldrar eller nätverk som kan vägleda dem.

”Vet inte var jag kan vända mig för att göra något åt min situation eller få information. Det känns krångligt. Jag har tänkt 'tänk om jag missat någon bostadskö jag kunde ställt mig i för länge sedan. Tänk om jag inte går rätt väg nu.

Johanna, 20 år, Stockholm

Okunskap och ungas låga tilltro till sina möjligheter på bostadsmarknaden har lett till att vissa deltagare till exempel inte ställt sig i mer än en bostadskö. Aya hade fått höra från sina vänner att det var bättre att bara stå i kö till studentboende.

”Har bara stått i kö för studentlägenheter. När jag var sexton fick jag höra av en kompis att det var lättare att få en studentlägenhet. Och har därför inte ställt mig i vanlig kö.

Aya, 22 år, Göteborg

UNGAS KÄNSLA AV HOPPLÖSHET PÅ BOSTADSMARKNADEN

Som tidigare nämnts upplever många unga en frustration över sin bostadssituation och bostadsmarknaden överlag, många beskriver en känsla av hopplöshet.

” Det känns som 'kommer jag få möjligheten, att bo själv innan jag fyller 25? Så jag har varit lite orolig över det. Om jag kommer hitta en plats eller om jag behöver flytta tillbaka till Småland för där är det mer enkelt där, än i en stor stad som här [Göteborg]. Man kan stå i kö men ingenting händer riktigt.

Linnea, 19 år, Göteborg

På frågan om och hur diskriminering påverkar deras möjligheter att hitta en bostad svarade 45 personer (37,5 %) i enkäten att det påverkat deras möjligheter negativt i olika grad. 33 personer (27,5 %) svarade att det inte påverkat dem alls medan 39 personer (32,5 %) angav att de var osäkra på om och hur det påverkat deras möjligheter. 3 personer angav att det påverkat deras möjligheter delvis positivt, de har samtidigt svarat att de har oroat sig för att bli diskriminerade.

41 personer (34 %) har svarat att upplevelse av, och oro för, diskriminering påverkar deras framtidsplaner i olika grad. 17 personer (14,2 %) har svarat att de är osäkra på hur och om det påverkat dem och deras framtidsplaner. 22 personer har även svarat i fritext i enkäten, nedan presenteras flera av dessa.

Bostadsdiskriminering upplevs av många unga i projektet som ett hinder för framtidsmöjligheter och tvingar dem till kompromisser som påverkar boende, studier och arbete. Unga i projektet beskriver att

de tvingas välja bort vissa bostadsområden, såsom attraktiva eller centrala delar i större städer på grund av höga hyror eller brist på förstahandskontrakt.

Projektet visar att flera unga behöver överväga att flytta till andra städer trots att de vill bo kvar eller studera, alternativt arbeta, på annan ort. Vissa har behövt avstå från att söka vissa jobb eller utbildningar då det inte går att hitta boende inom rimligt pendlingsavstånd.

Flera beskriver att de tvingas bo osäkert eller kortsiktigt, som inneboende eller i andra hand - ibland även med otrygga hyresvärdar.

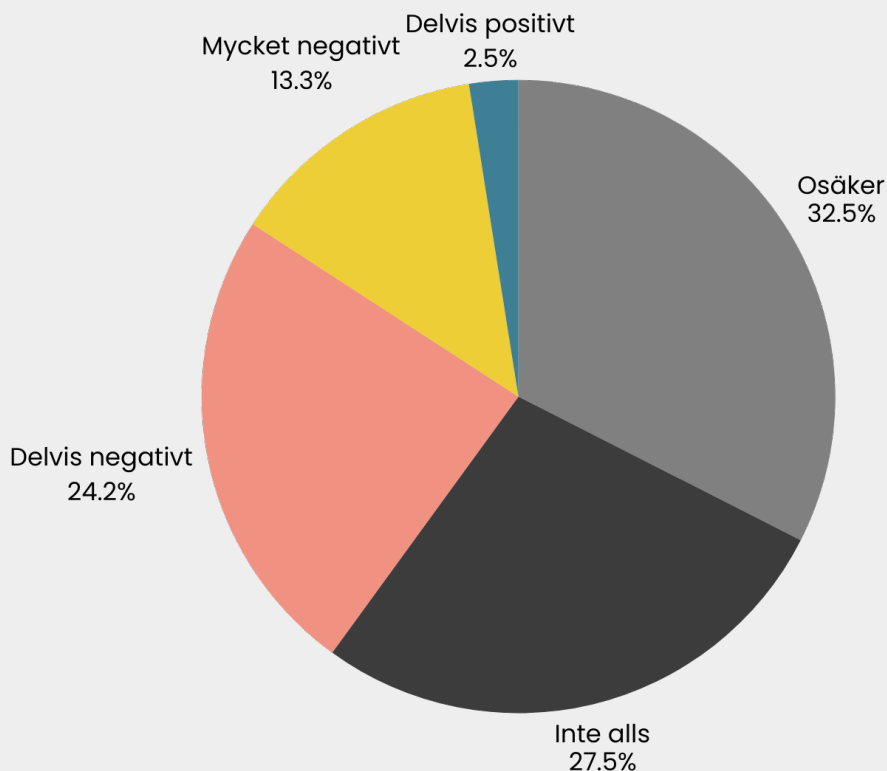
” Att jag kanske måste flytta till en annan stad för att ha någonstans att bo, eller att jag inte kan hyra första hand utan måste vara inneboende eller hyra i andra hand.

Kvinna, 24 år, Göteborg

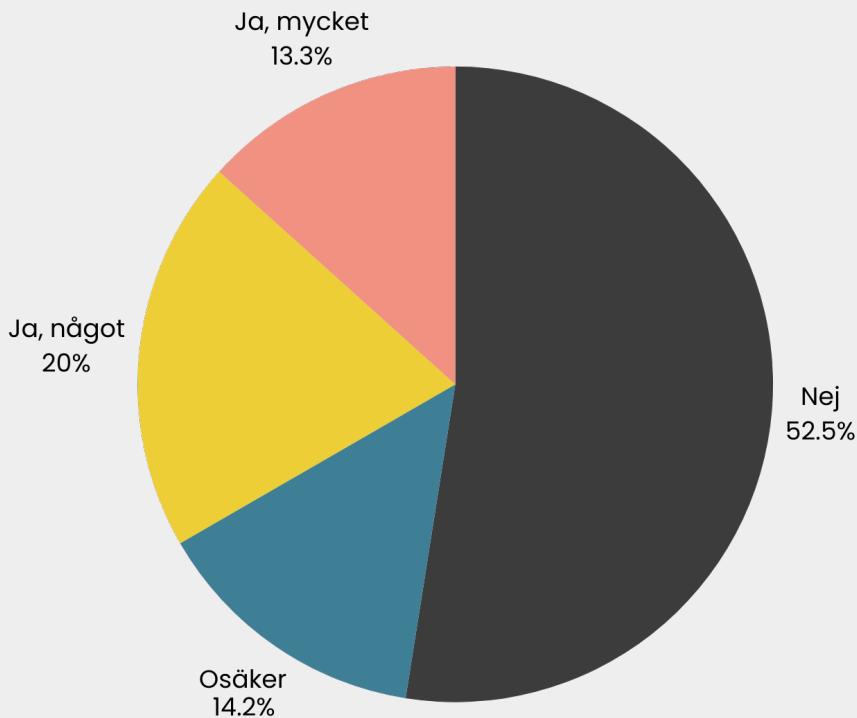
Bristande förtroende för hyresmarknaden gör att vissa överväger att köpa bostad eller välja alternativ som svartkontrakt eller renoveringsobjekt för att känna sig tryggare. Många känner oro, stress eller rädsla vilket påverkar deras hälsa och både långsiktiga planer och beslut.

Känslan av maktlöshet inför bostadsmarknaden är något flera unga upplever och de beskriver att det är svårt att veta hur de som privatpersoner kan påverka situationen. De förhåller sig istället till marknaden som den är, eftersom det saknas tydliga vägar till förändring. Att engagera sig upplevs ofta som tidskrävande, energikrävande och osäkert, särskilt när möjligheten att se konkreta resultat känns liten – både på kort och lång sikt.

HUR TROR DU ATT DISKRIMINERING PÅ BOSTADSMARKNADEN HAR PÅVERKAT DINA MÖJLIGHETER ATT HITTA EN BOSTAD?

HAR DISKRIMINERINGEN PÅ BOSTADSMARKNADEN PÅVERKAT DINA FRAMTIDSPLANER?

” Det känns svårt, jag är 25, hade det varit enkelt hade jag flyttat härifrån för tre år sedan.

Anas, 25 år
Bollnäs

” Jag har i princip uteslutit att söka bostad innanför tullarna i Stockholm. Jag har också kommit fram till att jag förmodligen kommer att behöva bo med korttidskontrakt då jag inte vill ”slösa” dom köpoäng jag fått hittills på en etta på 20 kvadrat med över 40 minuters pendling in till stan.

Man, 23 år
Stockholm

” Det är väldigt svårt att hitta bra hyresrätter som ligger inom kollektivavstånd (minde än 2 timmar) till jobb jag velat söka.

Kvinna, 26 år
Stockholm

” Känner att jag kanske inte kan bo kvar i Stockholm efter studierna ens om jag skulle vilja då jag och min partner bor i studentbostad.

Kvinna, 21 år
Stockholm

UNGAS ÖNSKNINGAR OCH BEHOV

Vi frågade även unga vad de har för behov och vilka lösningar de önskar se för att minska hinder och motverka diskriminering på bostadsmarknaden. Nedan presenteras deltagarnas önsknings och behov.

KONKRETA ÅTGÄRDER

Konkreta åtgärder är något som efterfrågas av deltagarna från både stat och kommuner för att göra bostadsmarknaden mer tillgänglig för dem. Förslag som nämnts är gratis eller billigare bostadsköer, tydligare regler och transparens från bostadsförmedlingar, bättre samordning och långsiktig politisk planering. Flera uttrycker även behov av praktiskt stöd, som tillfälliga boenden vid arbets- eller byte av studier, alternativt någon typ av starthjälp för att komma in på bostadsmarknaden.

” Jag skulle nog tycka att det vore bra om kommunerna antingen gör köerna gratis eller sänker priset, för alla har inte råd att spendera pengar på olika köer run tom i landet.

Sophia, 18 år, Göteborg

” Samlade initiativ från politikerna och en klar och tydlig investeringsplan och finansieringsplan. Att man avsätter medel över tid till detta. Att överlåta det till privata byggbolag är inte jättebra, känns det som.

Fredrik, 25 år, Göteborg

HYROR OCH KRAV SOM FUNKAR FÖR UNGA

Hyrorna för majoriteten av hyresrätter är för höga idag enligt flera deltagare och de tycker att det borde finnas fler bostäder som unga faktiskt har råd med. De

tycker också att kraven från hyresvärdar – som fast jobb eller viss typ av inkomst borde förbättras så unga har möjlighet att tillhandahålla trygga bostäder. Detta inkluderar även ungdomslägenheter.

Johanna beskriver till exempel att det borde finnas möjlighet för hyresvärdar att kunna göra undantag och inte ställa så höga krav på inkomst.

” Det borde gå att styrka att man kan betala hyran på fler sätt.

Johanna, 20 år, Stockholm

MER INFORMATION OCH KUNSKAP

Som tidigare nämnts saknar många unga kunskap och information om bostadsmarknaden och sina rättigheter. Ett flertal personer som deltagit saknade till exempel kunskap om att Hyresgästföreningen fanns innan sitt deltagande i projektet. Att så många i enkäten svarat att de är osäkra tyder på en okunskap om vart man hittar sådan information, vilket behöver förebyggas och motverkas. Unga efterfrågar alltså mer och lättillgänglig information som kan hjälpa dem att förbereda sig inför inträdet på bostadsmarknaden. Tillgång till kunskap från relevanta aktörer, riktad till unga och presenterad där de befinner sig, är grundläggande. Det är viktigt att informationen är enkel att ta till sig, så att unga kan förstå sina rättigheter, påverka sin situation och kunna navigera en osäker bostadsmarknad på ett tryggt och rättvist sätt.

Violetta påtalar svårigheterna för unga som inte har socialt kapital i form av släkt eller vänner som har kunskap om bostadsmarknaden som de i sin tur kan dela med sig av till dem.

”*Mer kunskaper om att komma in på bostadsmarknaden. Ens rättigheter osv. Speciellt svårt om ens föräldrar kommer från ett annat land och inte har den kunskapen om t.ex. Boplats¹⁷.*
Violetta, 24 år, Göteborg

BYGG MER OCH GÖR DET LÄTTARE FÖR UNGA ATT FÅ SIN FÖRSTA BOSTAD

”*Är man äldre har man antagligen stått i kö längre vilket gör det enklare för äldre att få bostad. Det känns rimligt så därför ser jag att lösningen är att satsa på att bygga fler hyresrätter.*

Alva, 23 år, Göteborg

Fler bostäder som är tillgängliga och anpassade efter ungas ekonomiska förutsättningar efterfrågas av många deltagare i projektet. Behovet av fler hyresrätter, särskilt ungdoms- och studentbostäder till rimliga priser, lyfts ofta fram av deltagarna. Flera pekar också på att bostadspolitiken behöver ta större plats i samhällsdebatten och att fördelningen av bostäder i högre grad bör baseras på behov, inte enbart köpoäng eller kapital.

”*Det hade varit bra att ha ett alternativ till bostadskön. Som ung måste man typ hyra i andra hand på grund av att det är så lång kötid, det är dyra hyror, man är mer utsatt. [...] Det behövs fler ungdomsbostäder. De lägenheter som är ungdomsbostäder idag är ofta de sämre lägenheterna, som t.ex snart ska renoveras, som ingen annan vill ha.*

Elleonora, 22 år, Stockholm

UNGA DELTAR GÄRNA OM DE BLIR INBJUDNA

Intervjudeltagare och deltagare i workshops säger att de kan tänka sig att i framtiden dela med sig av sina erfarenheter på bostadsmarknaden, både generellt och om diskriminering - om de blir inbjudna. Idag är det många unga som inte känner att de har någon möjlighet att påverka bostadspolitiken. Detta speglar även vad många enkätdeltagare svarat.

”*Man kan vara med och påverka, men jag är osäker på hur. Men jag vet att många vill att det ska förändras och vill även engagera sig och kämpa för det. Jag vet inte hur man ska göra det, vem man ska vända sig till, vem ska man prata med?*

Atefeh, 27 år, Göteborg

Att mötas och prata med varandra om sina erfarenheter där man också kan få tips och råd beskrivs som hjälpsamt. I deltagarenkäten som workshop- och intervjudeltagare svarat på efteråt har flertalet kommenterat att det var just hjälpsamt och meningsfullt att få träffa andra unga och att det fick dem att känna sig mindre ensamma - samtidigt som fick mer kunskap.

På frågan hur väl deltagarna upplever att sin röst har blivit hörd i frågor som rör bostadsmarknaden för unga svarade strax över hälften (53 %) i enkäten att de inte haft möjlighet att uttala sig. 26 personer (21,6 %) svarade 'inte särskilt väl' och 14 personer (11,6 %) svarade 'inte alls'. 79 personer (65,8 %) av de som svarat på enkäten har inte tidigare blivit inbjudna att delta i diskussioner eller aktiviteter relaterade till bostadspolitik eller ungas situation på bostadsmarknaden. Majoriteten

¹⁷ allmännyttiga och privata, kan använda Boplats Väst. Boplats Väst är västra Sveriges bostadsförmedling, de är till för alla som söker hyresrätt. Alla hyresvärdar, både

av deltagarna på workshop och intervjuer har inte heller blivit inbjuden att dela sina erfarenheter av bostadsmarknaden eller bostadsdiskriminering tidigare. Det är tydligt att unga vill bli mer inkluderade i frågor som i allra högsta grad berör dem. På frågan i enkäten om hur viktigt deltagarna anser det är att unga inkluderas i beslutsfattande kring bostadsmarknaden svarade 118 personer (98 %) att det är 'mycket viktigt' eller 'ganska viktigt'.

Upplevelsen bland flera unga är tyvärr att politiker inte lyssnar på dem. Känslan är även att det främst är de äldre generationerna som har insyn och kunskap om bostadsmarknaden. Tröskeln för unga att engagera sig upplevs som hög, med krav på mycket kunskap för att kunna påverka. Flera unga upplever också att det tar tid i anspråk att engagera sig, som många unga inte har eftersom de både behöver studera och arbeta för att ha råd att bo på egen hand.

”**Jag önskar ju på något sätt att samhället och staten, regeringen, lyssnade mer till, inte bara unga, men människor generellt och hur de har det. Om hur situationen faktiskt är och situationerna folk faktiskt är i.**

**Alethea, 24 år
Björketorp**

Unga om bostadsdiskriminering

system
lång tid att hitta
boende jämfört
med svenska vänner

press att stå i
bostadskö, behövs
många dagar

Stött i kö till
studentlägenhet
- hade tur, andra
tackade nej

kö i 7 år
- för bara söka
5 stämplar
inte hittat något

Unga om bostadsdiskriminering

SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Denna rapport har likt flera andra undersökningar och studier konstaterat att bostadsmarknaden för många unga är tuff. De största hindren som unga beskriver är den långa kötiden för att få en attraktiv lägenhet. Det har varit svårt för dem att samla köpoäng, eftersom man först kan ställa sig i kö när man når vuxen ålder, till exempel vid 17 år i Göteborg och 18 år i Stockholm. Andra hinder är höga hyror för lägenheterna unga är intresserade av samt höga inkomstkrav. Att både behöva ha köddagar, stort ekonomiskt kapital och rätt typ av inkomst är svårt. Detta gör att många unga behöver vända sig till andrahandsmarknaden eller studentbostäder för att inte stå utan bostad. Svårigheterna för unga vuxna att hitta ett eget boende har ökat de senaste 20 åren¹⁸. Det har gjorts att tillfälliga lösningar såsom andra- och tredjehandskontrakt eller att vara inneboende hos en vän har blivit vanligare.

Martina Sjöland Kozlovic och Morten Frisch menar i sin litteraturöversikt att långa bostadsköer till de mer ekonomiskt tillgängliga hyresrättsbeståndet måste ses som en del av den rådande bostadsjämligheten. En stor bidragande faktor till detta är att nyproduktion idag främst är riktad till målgruppen med högre inkomster¹⁹. Det påverkar i hög grad grupper av människor som har tillfälliga anställningar, studielån, ekonomiskt bistånd i olika former eller pension, de har därför

svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Höga månadshyror utgör ett konkret etableringshinder för nyanlända och utlandsfödda personer²⁰. Uthyrningskraven från allmännyttiga hyresvärdar utgör även det hinder när det handlar om höga krav på inkomster som inte låter sökande tillgodoräkna sig olika former av ekonomiskt stöd. Att vissa hyresvärdar inte räknar bostadsbidraget som en godtagbar inkomst är särskilt problematiskt²¹. Erfarenheter av dessa höga uthyrningskrav har nämnts av flera deltagare.

Det finns ingen svensk lagstiftning som förbjuder diskriminering som sker på grund av någons socio-ekonomiska ställning. Malmö Mot Diskriminering anser att Sverige borde utreda om socio-ekonomisk ställning ska införas som grund för diskriminering, och att den diskriminering som sker på bostadsmarknaden särskilt bör beaktas²². Med utgångspunkt i resultatet som presenterats välkomnar jagvillhabostad.nu också en sådan utredning.

Att det i större städer finns ett underskott på bostäder samtidigt som de bostäder som finns kostar mer än vad de flesta unga har möjlighet att betala är som konstaterat ett stort hinder. Flera av de vittnesmål som vi fått in har handlat om erfarenheter från andrahandsmarknaden. Uthyrning som sker inom den privata sfären faller tyvärr helt utanför

18 Martina Sjöland Kozlovic & Morten Frisch, Etableringshinder, diskriminering och missgynnande - en litteraturöversikt över samband mellan etablering på hyresbostadsmarknaden och arbetsmarknaden, SBV Working Paper Series 21:1, (Studier i boende och välfärd, 2021), s. 33-36, <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1546280/FULLTEXT02>.

19 Martina Sjöland Kozlovic & Morten Frisch, Etableringshinder, diskriminering och missgynnande, s. 33-36.

20 Martina Sjöland Kozlovic & Morten Frisch, Etableringshinder, diskriminering och missgynnande, s. 33-36.

21 Martina Sjöland Kozlovic & Morten Frisch, Etableringshinder, diskriminering och missgynnande, s. 33-36.

22 Malmö mot Diskriminering, Ett häfte om bostadsdiskriminering, (Malmö mot Diskriminering, 2022), <https://malmo-motdiskriminering.se/media/2025/04/ett-hafte-om-bostadsdiskriminering-1.pdf>, s. 8-9.

diskrimineringslagen vilket gör det svårt för den som utsätts att få stöd och upprättelse. jagvillhabostad.nu delar Malmö mot Diskriminerings uppfattning om att det är problematiskt att unga på grund av bostadsbristen i större städer hänvisas till andrahandsmarknaden – en marknad där skyddet mot diskriminering enligt lag är svagare och mer svåröversakat²³. Att unga hamnar på andrahandsmarknaden med ottygare kontrakt försvårar även för dem att få arbete efter studier.

De bostäder unga har råd att hyra, givet deras ekonomiska förutsättningar och köpoäng, har beskrivits av flera deltagare som undermåliga vilket fått stora konsekvenser för de som inte haft några andra val. Några av de rapporterade konsekvenserna är förlorade köddagar till en obeboelig lägenhet under sanering respektive avstängning från att söka fler studentlägenheter efter att ha tackat nej när dörrar och fönster inte gått att stänga.

Att bli bortvald på grund av sin ålder är också erfarenheter som deltagare i projektet beskrivit. Vissa hyresvärdar, särskilt på andrahandsmarknaden, ser ung ålder som synonymt med dålig förmåga att betala hyra och att vara ansvarslös. Oron många unga har speglar vad unga också erfarit. Att inte hitta bostad alls på grund av sin ålder och de krav som ställs är en stor grund till oro för många unga.

Exempel på diskriminering till följd av fördomar kring etnicitet, bakgrund och/eller religion har framkommit och är av deltagarna särskilt tydliga bland hyresvärdar på andrahandsmarknaden. Erfarenheter av rasistiska kommentarer från mäklare och jämförande med 'svenskar'

av bankpersonal har framkommit av ett fåtal personer. Oro för detsamma är även förekommande bland flera unga, främst när det kommer till att söka bostad och vid första kontakt eller möte med potentiella hyresvärdar. Erfarenheter av diskriminering och negativ särbehandling inom andra samhällsområden gör att flera förväntar sig att även bli diskriminerade på bostadsmarknaden - vilket visar på behovet av större strukturella förbättringar och ett förebyggande arbete emot rasism i samhället i stort.

Personer med rörelsehinder och/eller andra typer av funktionsnedsättningar har i projektet delgett att de har upplevelser av diskriminering, men främst en oro för att bli utsatt i framtiden till följd av bristande tillgänglighet. Diskrimineringslagen gör undantag för bristande tillgänglighet inom bostadsområdet vilket gör att hyresvärdar får neka tillgänglighetsanpassning. Det får stora konsekvenser för de som berörs, särskilt unga då deras möjligheter att flytta till en egen bostad kraftigt minskar. Personer med fysiska funktionsnedsättningar får samtidigt endast söka lägenheter de kan ta sig in i, kombinationen av detta regelverk, få lägenheter som unga har råd att bo i och krav på inkomst leder till stora hinder för gruppen unga med funktionsnedsättningar. Unga i projektet har även uttryckt oro för att bli diskriminerade av hyresvärdar på grund av sin funktionsnedsättning om de har aktivitetsersättning då det antas vara en inkomst som hyresvärdar inte accepterar.

Berättelser om diskriminering utifrån kön förekommer främst på andrahandsmarknaden, där urvalet upplevs som godtyckligt och beroende på hyresvärdens

23 Malmö mot Diskriminering, Ett häfte om bostadsdiskriminering (Malmö: Malmö mot Diskriminering, 2022), s. 1-2.

personliga bedömning. Unga kvinnor beskriver att de sexualiserats, bland annat genom erbjudanden om reducerad hyra i utbyte mot "närmare kontakt". Detta, tillsammans med en allmän känsla av utsatthet, skapar oro inför att hyra bostad av män. Samtidigt upplever vissa unga män att de nekas visningar eller inte prioriteras i urvalsprocessen, till exempel via plattformar som HomeQ, på grund av stereotypa föreställningar om att killar är mindre skötsamma än tjejer.

Diskriminering kopplad till sexuell läggning rapporteras i låg utsträckning i projektet, men de berättelser som förekommer visar på att även denna form av utsatthet i hög grad påverkar ungas bostadssituation. Erfarenheterna är främst även här kopplade till andrahandsmarknaden, där bristande insyn och personberoende urvalsprocesser skapar större utrymme för diskriminering. Även en oro för att bemötas negativt på grund av sexuell läggning kan leda till att unga anpassar sitt beteende i kontakt med hyresvärdar, vilket i förlängningen påverkar känslan av trygghet och tillgång till bostäder.

Trots att få unga i enkäten uppger att de utsatts för diskriminering kopplad till könsidentitet eller könsuttryck, visar berättelserna att enstaka händelser kan få stora konsekvenser. Rädsla för diskriminering påverkar unga transpersoners och icke-binäras val redan innan de söker bostad – genom att de anpassar sitt uttryck, undviker vissa boendeformer eller helt avstår från att söka. Oro kring trygghet, bemötande och samhällets utveckling bidrar till att begränsa ungas handlingsutrymme på bostadsmarknaden. Erfarenheterna visar tydligt att även

subtila uttryck för exkludering kan skapa långvarig otrygghet och behov av strukturella förändringar.

Att många deltagare även konstaterar att de har låg kunskap om hur bostadsmarknaden fungerar, var de kan hitta information eller vilka rättigheter de har sätter unga i ytterligare utsatt situation. Det har framkommit att flera unga inte haft kunskap om att Hyresgästföreningen finns, eller vad de kan stötta sina medlemmar med. Några har fått råd av vänner att inte ställa sig i flera köer samtidigt då upplevelsen är att det inte genererar möjligheten att få en bostad. En deltagare kände inte till att det var möjligt att stå i flera olika köer samtidigt. Oavsett om du har varit med om diskriminering, känt en oro för att bli utsatt eller inte upplevt eller tänkt så mycket på diskriminering, anser jagvillhabostad.nu att fler unga borde ha mer kunskap om sina rättigheter. Utifrån svaren vi fått in i projektet har det framkommit att många unga inte heller känner sig säkra på vad som kan ses som diskriminering på bostadsmarknaden eller var de skulle vända sig om de blivit utsatta. Det är allvarligt och någonting jagvillhabostad.nu kommer fortsätta arbeta med - förhoppningsvis ihop med aktörer inom branschen, civilsamhället och politiken.

Många unga som svarat på enkäten och angett att de blivit utsatta för diskriminering på bostadsmarknaden har även fyllt i flera diskrimineringsgrunder. Att antalet tillgängliga bostäder minskar för unga på grund av bostadsbrist, höga hyror och höga krav på inkomst är tydligt. Att då också uppleva att bli misstänkliggjord på grund av din religion och unga

ålder utgör oerhörda hinder som avsevärt påverkar ungas möjligheter att hitta trygga bostäder. Att vara ung utan stort ekonomiskt kapital eller ködagar och utöver det bli utsatt för diskriminering på bostadsmarknaden har fått flera deltagare i projektet att uttrycka frustration, uppgivenhet och oro inför framtiden. Det är viktigt för oss på jagvillhabostad.nu att förstå komplexiteten i ungas upplevelser av utsatthet på dagens bostadsmarknad. Vi vill starkt betona behovet av att analysera problemet med intersektionell förståelse²⁴ för att på riktigt möta unga och deras situation. Men också för att kunna hitta lösningar på flera nivåer och med många angreppssätt.

Otrygghet och osäkerhet är återkommande i berättelser från deltagarna i projektet. Deltagarnas erfarenheter speglar vad intervjupersoner vittnade om i Carina Listerborns 'Bostadsjämligheten - röster om bostadsnöden'. Listerborn konstaterar att otrygghet och osäkerhet på bostadsmarknaden får både psykiska och fysiska följder, vilka i sin tur blir etableringsgrunder. Bostadssökandet kan uppta mycket tid och energi för den enskilde vilket får konsekvenser för etablering på bostadsmarknaden²⁵. Vi menar likt Listerborn att detta speglar en ojämlik samhällsutveckling som dels baseras på ekonomi men även på diskriminerande strukturer som grundar sig i genus och etnicitet²⁶.

Socialt kapital har visats bidra till ojämlika utfall för unga vuxna i Sverige. Socialt

kapital förstås som tillgång till resurser genom sociala nätverk. Detta har effekt på bostadsmarknaden. Den ojämna fördelningen av socialt kapital kan delvis tillskrivas socioekonomisk segregation och familjebakgrund. På bostadsmarknaden påverkar socialt kapital ungas möjlighet att etablera sig i jämförelse med föräldrarnas inkomst. Socialt kapital är främst kopplat till informella andrahandskontrakt som ges genom kontakter. Socialt kapital beskrivs som en viktig faktor för att förstå ojämlika etableringsmöjligheter bland unga i Sverige²⁷. Avsaknaden av kontakter har även nämnts av deltagare i projektet som hinder där de tydligt kan se skillnader i möjligheten att hitta en bostad beroende på om de har dessa kontakter eller inte.

Resultatet i projektet belyser att unga kommer in på bostadsmarknaden med olika förutsättningar, där familjebakgrund och tidigare boendesituation spelar en avgörande roll – särskilt för dem som utsatts för bostadsdiskriminering. Alla har inte möjlighet att återvända till föräldrahemmet som en trygg lösning. Det kan bero på att föräldrarna inte bor i Sverige, saknar plats eller resurser, att relationerna är destruktiva, eller att det finns förväntningar om självständighet direkt efter gymnasiet. Avsaknaden av ett sådant skyddsnet förstärker ungas utsatthet på bostadsmarknaden.

Att många som deltagit i projektet uppger att de inte har upplevt diskriminering

24 En intersektionell analys gör en analys av strukturell diskriminering och förtryck. En analys som utgår från intersektionell teori undersöker hur flera maktrelationer som exempelvis kön och sexuell identitet samverkar och skapar ojämlikhet och utsatthet, mellan och inom olika grupper av människor. Intersektionalitet hjälper oss att bättre förstå hur olika maktordningar påverkar människors förutsättningar i livet. (Jämställdhetsmyndigheten)

25 Carina Listerborn, Bostadsjämligheten: röster om bostadsnöden, (Premiss, 2018).

26 Carina Listerborn, Bostadsjämligheten: röster om bostadsnöden

27 Martina Sjöland Kozlovic & Morten Frisch, Etableringshinder, diskriminering och missgynnande - en litteraturöversikt över samband mellan etablering på hyresbostadsmarknaden och arbetsmarknaden, SBV Working Paper Series 21:1, (Studier i boende och välfärd, 2021), s. 33-36, <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1546280/FULLTEXT02>.

eller en oro för att bli utsatt är positivt, men betyder inte nödvändigtvis att unga i stort inte har upplevelser av diskriminering eller känner oro för att bli utsatt. Samtidigt är det enkelt, att någon ung utsätts för diskriminering på bostadsmarknaden i Sverige är ett problem och bör tas på stort allvar. Då det stundtals har varit svårt att nå ut till unga är underlaget begränsat och är inte en spegling av alla ungas upplevelser i Sverige. Alla unga känner sig inte bekväma att dela sina erfarenheter, många unga är trötta på att svara på enkäter och vilka unga vi nått ut till med hjälp av andra civilsamhällesorganisationer är några förklaringar till svarsfrekvensen. Vi har också märkt att den yngre delen av vår målgrupp, främst 16-17 åringar, inte kommit så långt i sitt bostadssökande att de anser att frågan berör dem än. Detta har varit tydligt när vi besökt gymnasieskolor och försökt rekrytera deltagare, trots att de flesta vi har träffat under projektets gång är just gymnasieungdomar. Att unga ännu bor tryggt hemma inte har tänkt på framtida bostäder är förståeligt, men kan samtidigt vara ett problem då det faktiska inträdet på bostadsmarknaden kan bli en chock.

Resultaten i denna rapport är därför inte generaliserbara, men den samlade bilden vi presenterat pekar på att många delar av bostadsmarknaden för unga avsevärt behöver förbättras. Vi har i rapporten valt att fokusera på och presentera de erfarenheter som utgör diskriminering och av målgruppen upplevts som diskriminering. Vi vill belysa hur stora konsekvenser diskriminering och andra hinder får för unga på dagens bostadsmarknad - särskilt när de upplevs samtidigt.

Det har under arbetets gång blivit tydligt att unga upplever oro kring bostadsmarknaden generellt på grund av bostadsbrist, långa köer och höga priser. Att flera unga även beskriver att det är svårt att veta om de har blivit diskriminerade eller inte anser vi även är ett stort hinder. Urvalsprocesser som inte är transparenta och dålig återkoppling vid bostadssökande spär på oron många unga upplever.

En slutsats vi tydligt drar är att unga har ett behov av att prata om dessa frågor. Trots att många unga som har deltagit i projektet själva inte upplever en oro för att bli diskriminerade så har de ändå svarat på enkäten, deltagit på workshops eller ställt upp på intervjuer. Det visar på behovet unga har av att prata om och lära sig mer om sina rättigheter på och om bostadsmarknaden. Det är en av de saker jagvillhabostad.nu tar med sig in i det fortsatta arbetet för alla ungas rätt till en trygg bostad och i hur vi kan utbilda, informera och stötta unga.

”**Om hyresägaren är diskriminerande så behöver förebyggande aktioner tas för att göra samhället mindre diskriminerande i stort.**

**Man, 18 år
Göteborg**

jagvillhabostad.nu hoppas vara en aktiv del i detta arbete, ett första steg genom denna rapport.

LÖSNINGAR OCH FÖRSLAG – EN LISTA

UNGAS FÖRSLAG

Nedan presenteras ungas uttryckta behov och förslag på lösningar.

- Billigare bostadsköer
- Tydligare regler och transparens för bostadsförmedlingar
  - Bättre samordning och långsiktig politisk planering
- Praktiskt stöd, som tillfälliga boenden vid arbets- eller studiebyten alternativt någon typ av starthjälp för att komma in på bostadsmarknaden
  - Rimliga hyror
  - Lägre krav på inkomst från hyresvärdar
- Mer information och kunskap om bostadsmarknad samt rättigheter till unga och hyresvärdar
  - Bygg fler bostäder!
  - Avsätt fler bostäder till unga
  - Bjud in och lyssna på unga!
- Motverka och förebygg diskriminering överallt i samhället

MOTVERKA DISKRIMINERING

Unga fick i enkäten exempel och förslag kring vad de tänker kan förbättra deras möjligheter på bostadsmarknaden samt vad de tänker kan motverka diskriminering. De fick även möjlighet att svara i fritext. Deltagare kunde kryssa i flera av alternativen, nedan presenteras deras svar, flest svar fick det som står först i listan.

- Ökat stöd från myndigheter för unga bostadssökande
  - Större transparens i uthyrningsprocesser
- Regleringar och lagstiftning mot diskriminering
- Bättre utbildning och information till olika aktörer

116 personer (96,7 %) av de som svarat på enkäten anser också att politiska åtgärder för att motverka diskriminering av unga på bostadsmarknaden är viktigt och bör prioriteras. Vi står bakom detta. En person påtalade att strukturella lösningar också behövs för att kunna förändra och förebygga diskriminering bland hyresvärdar och fastighetsägare.

MOT EN RÄTTVIS BOSTADSMARKNAD

Med avstamp i ungas tankar och förslag på lösningar vill jagvillhabostad.nu hänvisa till vårt bostadspolitiska program som speglar de rekommendationer Diskrimineringsombudsmannen gett till regeringen för att motverka diskriminering på bostadsområdet (DO, 2021, s. 10). Dessa är följande:

- Att det införs en direkt hänvisning till diskrimineringslagen och de sju diskrimineringsgrunderna i hyreslagen, vilket skulle bidra till att öka kunskapen om att det finns ett förbud mot diskriminering på bostadsområdet.
- Att arbete görs för att motverka både indirekt och direkt diskriminering samt trakasserier som förekommer på bostadsmarknaden.
- Att det ställs krav på hyresvärdar att dokumentera urvalsprocessen för att öka transparensen och förutsägbarheten vid förmedling av hyresrätter.
- Att inkludera diskrimineringsformen bristande tillgänglighet inom samhällsområdet bostad, så att personer med funktionsnedsättning får tillgång till sina mänskliga rättigheter och möjlighet till upprättelse när rättigheter kränks.
- Att stärka skyddet mot diskriminering i de fall det inte finns en enskild skadelidande person, det vill säga vid överträdelser mot diskrimineringsförbudet i diskrimineringslagen som inte specifikt avser en viss person.
- Att hyresvärdar inte får neka vissa typer av bidrag som inkomst eftersom det riskerar att direkt missgynna särskilda grupper, exempelvis nyanlända, personer med funktionsnedsättning och låginkomsttagare.
- Att hyresvärdar inte får ställa krav på svensk personnummer, eftersom det kan hindra asylsökande som istället har ett samordningsnummer.

Vi vill särskilt trycka på Diskrimineringsombudsmannens punkt 4; att minska kunskapsglappet och höj kunskapen om diskriminering genom uppdrag till berörda myndigheter då vi ser att kunskap om diskriminering inom samhällsområdet bostad saknas både bland unga som blivit utsatta, privata hyresvärdar samt branschen²⁸. Här vill vi även hänvisa hyresvärdar till resursen Malmö Mot Diskriminerings vägledning Fyra steg mot en inkluderande bostadsmarknad för att förebygga diskriminering. jagvillhabostad.nu kommer utifrån denna rapport arbeta ännu mer gentemot målgruppen för att informera om deras rättigheter på bostadsmarknaden.

Vi kommer fortbilda anställda och aktivt engagerade i förbundet för att ännu bättre kunna svara på frågor från unga samt fortsätta hänvisa dem till antidiskrimineringsbyråer. Vi kommer även att erbjuda en föreläsning baserat på lärdomar från projektet med utgångspunkt i ungas upplevelser av och oro för bostadsdiskriminering för att hitta fler lösningar, på olika nivåer, tillsammans.

²⁸ Diskrimineringsombudsmannen, Diskriminering vid tillhandahållande av hyresbostäder: En granskning av ärenden inkomna till DO (Diskrimineringsombudsmannen, 2021), s. 10, <https://www.do.se/download/18.56175f8817b345aa7651490/1642682754579/rapport-diskriminering-vid-tillhandahallande-av-hyresbostader.pdf>.

REFERENSLISTA

Diskrimineringsombudsmannen, "Vad är diskriminering?", 16 april 2025, <https://www.do.se/diskriminerad/vad-ar-diskriminering>.

Diskrimineringsombudsmannen, "Indirekt och direkt diskriminering", 24 februari 2025, <https://www.do.se/diskriminerad/olika-former-av-diskriminering/indirekt-och-direkt-diskriminering>.

Diskrimineringsombudsmannen, "Hyresvärdars krav på bostadssökande kan utgöra diskriminering - behov av stärkt lagstiftning, skrivelse till regeringen", 21 januari 2022, <https://www.do.se/om-do/vad-arbetar-do-med/skrivelser/hyresvardars-krav-pa-bostadssokande-kan-utgora-diskriminering---behov-av-starkt-lagstiftning>.

Diskrimineringsombudsmannen, Diskriminering vid tillhandahållande av hyresbostäder: En granskning av ärenden inkomna till DO (Diskrimineringsombudsmannen, 2021), <https://www.do.se/download/18.56175f8817b345aa7651490/1642682754579/rapport-diskriminering-vid-tillhandahallande-av-hyresbostader.pdf>.

Malmö mot Diskriminering, Ett häfte om bostadsdiskriminering (Malmö mot Diskriminering, 2022), <https://malmomotdiskriminering.se/media/2025/04/ett-hafte-om-bostadsdiskriminering-1.pdf>.

Sjöland Kozlovic, Martina & Morten Frisch, Etableringshinder, diskriminering och missgynnande - en litteraturöversikt över samband mellan etablering på hyresbostadsmarknaden och arbetsmarknaden, SBV Working Paper Series 21:1 (Studier i boende och välfärd, 2021), <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1546280/FULLTEXT02>.

jagvillhabostad.nu

